

פרוטוקול מס' 200

מישיבת ועדת הכספים

שהתקיימה ביום ג', י"ד בחשוון, תשמ"ו, 29.10.85, שעה 10:00

נכחו:

חברי הוועדה:

- א. שפירא - יו"ר
י.ז. אמיר, י. ארידור, י. ארצי, מ. בר-און
פ. גרופר, ג. גדות, ד. דנינו, א. ויינשטיין
י. כהן, י. מצא, ע. סולודר, ע. עלי, ש. עמר,
ר. פנחסי, י. צבן, ח. קופמן, ח. רמון, א. שלום
ג. שפט

מוזמנים:

- י. ברון - הממונה על הכנסות המדינה
מ. ברקת - מנהל המכס ומע"מ
י. ברקן, מ. קפוטה, י. וינוגרד, מ. פרידמן,
מ. דר-זיו - משרד האוצר
ת. פנחסוביץ - משרד המשפטים
ו. מדינא - בנק ישראל
י. שוסטק - לשכת המסחר
א. דמביץ - יועץ משפטי לוועדה
ס. אלחנני - יועצת כלכלית

מזכיר הוועדה:

- א. קרשנר
קצרנית - ש. לחוביצקי

סדר היום:

- א. מינוי מנכ"ל לשכת נשיא המדינה.
ב. חוק איזור סחר חפשי באילת (פטורים והנחות ממסים) (תיקון).
ג. תקנות איזור סחר חפשי באילת (פטורים והנחות ממסים).
ד. צו הריבית (שינוי שיעורים) (תיקון).
ה. תקנת היטל על שירותים מובאים (הוראת שעה) (פטור לשירותי יצוא) (תיקון).
ו. צו מלווה קצר מועד (הגדלת סכום המלוות).

249

(18.11.85 ק"מ ס' 18)

היו"ר א. שפירא:

אני מתכבד לפתוח את הישיבה.
הנושא הראשון על סדר היום:

א. מינוי מנכ"ל לשכת נשיא המדינה
(סכתב נשיא המדינה מיום י' באלול התשמ"ה)

אני מבקש את סליחתכם על כי לא חילקתי את החומר אך זה נושא שנסחב כבר הרבה זמן. זו בקשה של נשיא המדינה, אשר כולנו מכבדים אותו. וכך נאמר במכתב: לכבוד חבר-הכנסת שפירא, בהתאם לחוק שירות המדינה... סעיפים 12 ו-40 אנקשן להביא לאישור ועדת הכספים מינויו של מר זיסן לימור כמנכ"ל לשכת נשיא המדינה, מה-15.5.83.

י. ארידור:

זה בוגע לתקופה שלי, כשהייתי שר האוצר. אילו היתה אלי פניה אז הייתי מסכים והייתי מבקש מהוועדה לאשר.

מ. בר-און:

האם מדובר בתקן חדש או באדם חדש?

י. ארידור:

האדם עובד בלשכת נשיא המדינה כבר שנתיים.

א. דמניץ:

בבקשה של הנשיא יש כפל ענין, האחד - שהוא לדעתי הקל - הוא מינויו של מר זיסן לימור כמנכ"ל לשכת הנשיא. המינוי הוא מינוי שהוועדה הזאת צריכה למנות לפי החוק.

היו"ר א. שפירא:

האם הוא יושב שם שנתיים בלי מינוי?

א. דמניץ:

מתי פנו לוועדה? התפקיד של מנכ"ל לשכת נשיא המדינה הוא התפקיד היחיד שידוע לי - ואני מכיר את מנבה שירות המדינה היטב - שאין פירוש בחוק, בשום דרך, לגבי השאלה כיצד יתמנה ממלא התפקיד. לגבי כל פקיד אחר, קטון וגדול, יש הוראה שאפשר לראות בצורה מפורשת איך הוא יתמנה לתפקיד. היחיד שאין לגביו הוראה הוא מנכ"ל לשכת נשיא המדינה שיש לו סמכויות אך לא אומרים כיצד הוא מתמנה.

פנה הנשיא אל היועץ המשפטי לממשלה והיועץ המשפטי לממשלה הגיע בחוות דעתו למסקנה, על-ידי היקש, שמן הראוי שהמינוי יבוא מאת ועדת הכספים. איני רוצה להרהר אחר התוצאה. מכל מקום, הענין לא היה קל והיועץ המשפטי לממשלה נתן חוות דעת ולפי חוות הדעת הזאת אנו פועלים כאן. זו בקודה אחת. המינוי לפי חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה הוא מינוי שצריך להיעשות בוועדה זו.

השאלה השניה - האם התואר מנכ"ל צריך להינתן

למי שעד עכשיו היה ידוע בתור מנהל לשכת נשיא המדינה. תשובה - מינוי תואר של אדם ממנהל לשכה למנהל כללי אינו ענין לוועדה זו. הוועדה יכולה לאשר את מינויו של מר לימור כמנהל לשכת נשיא המדינה, שיכול למלא את כל התפקידים המוטלים בכל חוק ותקנה על מנהל לשכת נשיא המדינה. אם רוצים לשנות את תוארו ממנהל לשכה למנהל כללי - יש לכך פרוצדורה חוקית ואין ועדה זו צריכה בשעה שהיא מאשרת את המינוי לבקוט עמדה לגבי השאלה אם תוארו צריך להיות מנכ"ל או מנהל לשכה. הוועדה מאשרת את המינוי של מר לימור למלא כל תפקיד המוטל בחוק על מנכ"ל לשכה; היא לא צריכה מתוך זה לתת למישהו להניח שהיא קובעת את התואר.

היו"ר א. שפירא:

יש לי את חוות הדעת של היועץ המשפטי לממשלה ואעביר לכם אותה. אקרא בפניכם את הדבר העיקרי מחוות הדעת של היועץ המשפטי לממשלה: "מן השילוב של סעיף 1 וסעיף 12 לחוק עולה כי יש מבכ"ל גם ללשכת נשיא המדינה... והלשכה של מבקר המדינה. המינורי כצמור בסעיף 12 לחוק שירות המדינה כפוף להוראות חוק זה! זאת אומרת שהיועץ המשפטי לממשלה קובע כי לנשיא, כמו למבקר המדינה צריך להיות - למרות שעד לתקופה זו היה רק מנהל לשכה - מבבל כללי וזאת על פי החוק. אחר-כך כותב היועץ המשפטי לממשלה בסעיף 7 - וזאת לאחר שהוא קובע שקיים דבר כזה שנדרש מבכ"ל ללשכת הנשיא - כדלקמן: "עדיין נותרה השאלה מי מציע לוועדת הכספים של הכנסת את המועמד... סעיף 12 לחוק מסמיך את השר הממונה על אותו משרד". לאם היה שר הממונה על לשכת נשיא המדינה הוא היה זה המציע לוועדה את המועמד, אך כידוע אין שר הממונה על לשכת נשיא המדינה ולפיכך ועל יסוד ההגדרה של משרה בסעיף 1 לחוק יש לומר שמי שעומד בלשכת נשיא המדינה הלכה למעשה יבוא במקומו של השר לענין הזה, הרוה אומר: המנהל הכללי של לשכת נשיא המדינה יתמנה על-ידי ועדת הכספים של הכנסת, על-פי הצעת נשיא המדינה".

אם כן היועץ המשפטי לממשלה קובע בחוות דעתו

שני דברים: א) האם יש מינורי של מבכ"ל ללשכת נשיא המדינה; ב) האם בסמכותה של ועדת הכספים לאשר זאת. לגבי הדבר הראשון קבע היועץ המשפטי כי על-פי החוק יש מינורי של מבכ"ל ללשכת נשיא המדינה וגם לבית הנשיא מגיע מבכ"ל. לכן מנהל לשכת הנשיא יכול לקבל תואר של מנהל כללי. כך קובע היועץ המשפטי לממשלה על-פי החוק. אשר לדבר השני - מי ימנה את המבכ"ל, אומר היועץ המשפטי לממשלה שעל-פי החוק השר הנוגע בדבר מביא את הצעת המינורי בפני ועדת הכספים. היות ועל-פי החוק נית נשיא המדינה עומד מעל לזה והנשיא לא כפוף לאף אחד - ממילא מי שמביא את ההצעה לוועדת הכספים הוא הנשיא עצמו.

לכן אני פונה לחברי הוועדה ומבקש שנאשר את

הבקשה במכונד.

מ. בר-און:

אנו צריכים להיזהר בענין. יש שאלה של האיש עצמו ובהקשר הזה אני חושב שאין ספק בכך שהיינו מאשרים את המינורי של האיש עצמו. אני לא חושב שבהזדמנות זו אנו צריכים להסתיר טאחודי השצורי במעמד את שאלת המשכורת והתנאים. אם כתוצאה מההחלטה שלנו המועמד יקבל תנאים אחרים - בעשה שגיא גדולה כי כל העתונות וכל העם יעלו על הענין הזה, וזאת כשמדובר בתקופה של הקפאה. אני חושב שזו שגיא מצידו של הנשיא. לכן אני מציע שנאשר את הענין בהנהרה שאין בכך משום אישור סטטוס.

ג. שפט:

עקרונית אני מצטרף לדעתו של חבר-הכנסת בר-און, אך יש פה בעיה אחרת. את הענין הזה היה אפשר לפתור, הלא ממילא הבקשה היא רטרואקטיבית, כלומר: הבקשה היא משנת 1983.

היו"ר א. שפירא:

האם הוא מקבל שכר של מבכ"ל?

א. דמניץ:

אני מניח שלא, אבל איבני יודע. יש אנשים במשרד האוצר שמקבלים משכורת של מבכ"ל אפילו שאין להם

מינורי של מבכ"ל.

ש. עמר:

השאלה אם הוא יקבל כספים רטרואקטיבית.

ג. שפט:

דבר שני - למרות שמדובר כאן בנשיא המדינה וביועץ המשפטי לממשלה שבתן חוות דעתו - אני נאמת רוצה לדעת מדוע, אם מדובר בתקופה שמ-1983 ועד היום, הגיעה אלינו הבקשה רק היום? אני לא יודע מתי היתה הפניה אל היועץ המשפטי לממשלה.

ש. עמר: גם אצלי מתעוררת רק השאלה השניה ששאל מר שפט, לי מפריע המיבוי היום שנותן אישור רטרואקטיבי ממאי 1983. יכול להיות שאם נאשר את התואר היום בעקבות כך הוא יקבל שכר בהתאם, אך מה אם זה יהיה ממאי 1983, רטרואקטיבית?

היו"ר א. שפירא: אני חושב שבמאי 1983 כיהן כנשיא הנשיא הקודם. אני מבין את השאלות של החברים ויש דברים שאני לא יכול לתת עליהם תשובה, כמו השאלה איזה שכר מקבל היום מנהל הלשכה. דבר אחד אני כן מתאר לי והוא שבמאי 1983 כשקיבל מר לימור את המיבוי - המיבוי הזה קיבל אישור. חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה היא רק מו' באב התשמ"ה. זאת אומרת שהאיש הזה יקבל תואר של מנכ"ל רק עכשיו. הוא לא התקבל כמנהל כללי של לשכת הנשיא במאי 1983 ואני לא מתאר לעצמי שחוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה התעכבה שנתיים. יכול להיות שהנשיא הנוכחי ראה כשרון באיש וראה שאדם זה יכול להיות במקום אחר מנהל כללי ואילו כאן הוא רק מנהל הלשכה ולכן הוא החליט לתת לו את התפקיד של מנהל כללי. בעקבות זאת התעוררה כנראה השאלה האם לבית הנשיא יכול להיות מנכ"ל, בשעה שעד כה לא היה מנכ"ל. על כך נותן היועץ המשפטי לממשלה את התשובה בחוות דעתו והוא אומר: כן, בהחלט, לבשיא יש אותן הזכויות שיש למפקד המדינה וכשם שיש במשרד מפקד המדינה מנכ"ל, כך יכול להיות גם כאן. אני מתאר לי שאין פה שאלה - וזאת אני צריך לבדוק - האם כשאומר אדם יקבל את התואר מנכ"ל הוא יהיה גם מנהל לשכה וגם מנכ"ל.

לא אניא את הנקשה להצבעה טרם אנדוק עם הנשיא את כל השאלות האלה. אעשה זאת עוד במהלך הישיבה הזאת.

חבר-הכנסת בר-און אומר שלא מתאים לעשות דבר בתקופה זו ואת זה אני לא מקבל, עלינו להתייחס למעמדו של בית הנשיא ועל-פי החוק יש זכות שיהיה בבית הזה מנכ"ל.

ד. דביצו: ההיפך, בית הנשיא צריך לשמש דוגמא לעם.

היו"ר א. שפירא: איך הוא יכול לשמש דוגמא אם במדינה אחרת יש 9 אנשים שמכהנים בתפקיד ופה איש אחד? אתה צריך להשוות את בית הנשיא שלנו לבית נשיא בחוץ לארץ.

מ. בר-און: בשעה זו נכשיל את הנשיא. כדאי לייעץ לו לא לעשות את השיבוי.

י. ארצי: אני לא חושב שטוב לענין שהדיון על בית הנשיא יתגלגל לעתוונות. הכי טוב לסגור עתה את הנושא. אני מציע לך, אדוני היושב-ראש -

ג. שפט: אל תעשה זאת, זה לא מכובד.

י. ארצי: זה לא מכובד שנוהגים כך בבית הנשיא.

א. ויינשטיין: אני חושב שיושב-ראש הוועדה יכול לדבר עם הנשיא ולברר את השאלות שעלו כאן, בכך אין כל פגיעה. ברגע שניתנו לוועדה הסמכויות לאשר מיבוי הוועדה יכולה לדרוש הסברים. אני מבין שלפעמים צריך לפתור בעיות מיוחדות בניהול, אך מנכ"ל הוא תפקיד שיש סניבו מטה. לפעמים נוצרים דברים מגוחכים כמו זה שאתה מקבל מכתב ממנכ"ל התאחדות הספרים, הקורא לעצמו מנכ"ל כשלידו יש פקיד אחד. יש מערכות כאלה. דברים כאלה פוגעים במנכ"לים ויוצרים בעיות קשות מאד. אם רוצים לגמול מישהו - אפשר למצוא לכך את הדרך. לפעמים אתה נא למשרד כשבדלת יש שלט עליו כתוב: מנכ"ל ויושב שם אדם אחד. זה לא מנכ"ל, מנחיבתי, כי אין לו מטה.

ועדת הכספים צריכה לראות את ההשלכות המינהליות שיש לדבר. יש בעיות שמחייבות מתן תגמול כלשהו ועל כך הוועדה יכולה להחליט, אבל להסתכן בקביעת תארים של מנכ"לים במערכות כאלה, ועוד כשזה יוצא מביט הנשיא, אני חושב שזה יכול לעורר בעיה. חבל שוועדת הכספים תטבע מטבע מינהלית.

מ. בר-און:
אני מנקש לבדוק באופן ספציפי האם פירוש הדבר שינוי בתנאי תשלום.

היו"ר א. שפירא:
אני מתאר לעצמי שלא באים לוועדת הכספים כדי לקבל הסמכה לרבנות.

א. דמביץ:
החוק גותן לוועדת הכספים סמכות לפעול לגבי המשרות האלה כאילו היא היתה הממשלה וזה לא בגלל המעמד הכספי, אלא בגלל שחיפשו גוף כלשהו שיוכל לאשר זאת.

היו"ר א. שפירא:
אנדוק את העניין. (המשך בעמ' 11)

ביבתיים אנו עוברים לדיון בנושא השני שעל סדר היום:

ב. חוק איזור סחר חפשי באילת (פטורים והנחות ממסים) (תיקון), התשמ"ו - 1986

י. ברוך:
אני חייב להתנצל בפני הוועדה על כך שרק לפני ימים ספורים נערכה הצבעה על תיקון החוק בכנסת וכבר עתה אנו מביאים בפניכם נוסח הכולל עוד כמה תיקונים. אני רוצה להסביר מדוע זה קורה. זהו חוק חדש שאין לגביו בסיון. כשהגיע זמן ההפעלה ונציגי המכס, המפקח על המחירים וכל מי שעסוק בנושא בשטח, החלו לראות את הדברים בשטח - התבררו כל מיני דברים ולכן הבאנו בפניכם את הצעת התיקון. אני לא בטוח שלא נצטרך לבוא לכאן בעוד חודש או חודשיים עם תיקונים בוספים, וזאת משום שאין לנו בסיון בחקיקה מהסוג הזה.

אתחיל בתיקון הראשון, המתיחס לתיקון סעיף 1. פה אנו מנקשים לכלול בהגדרה של מס ערך מוסף גם את מס בלו מוסף החל ביהודה, שומרון וחבל עזה. זה דבר חשוב משום שגם מיהודה שומרון ועזה יכולים לבוא מוצרים לאילת.

סעיף 2, בנוסח הלבן, מתיחס לתיקון סעיף 5. בסעיף קטן (ב) בסעיף 5 לחוק מדובר על פטור ממכירות וכך באמר בו: "על מכירתן של טובין... לאדם שאינו תושב אילת לעוסק, תושב אילת, באיזור אילת יחול מס ערך מוסף בשיעור אפס". בתוספת מדובר על מכירת דברים מסויימים שאינם פטורים מתשלום מס ערך מוסף ואנו מנקשים שהוראה זו לא תחול על מוצרים כמשמעותה בתקנות התעבורה.

היו"ר א. שפירא:
איזה מוצרים כן חייבים במס ערך מוסף?

א. דמביץ:
יש שבעה מוצרים, ביניהם: טלוויזיה צבעונית, רכב פרטי, מערכת סטריאופונית, וידאו, מדיח כלים, מקפיא ומייבש כביסה. פה מנקשים שתשלום מס הערך המוסף לא יחול על מוצרים.

ש. עמר:
ומה אם המוצרים יוצאת מאיזור הסחר החפשי ועוברת בבאר-שבע, מה קורה אז?

א. ברקת:
כשתושב אילת קונה אחד משבעת המוצרים שציין מדמביץ הוא לא יכול לרכוש אותם בשיעור אפס של מס ערך מוסף. בתוך אותם 7 מוצרים כלולות גם מכוניות. אמרנו שלא ייתכן שדינו של בעל מוצר יהיה כדינו של בעל מכונית פרטית, משום שהמוצרים משמשת אותו ככלי עבודה ואנו עלולים לגרום לכך שבמקום להקל במצבו - מרעים במצבו. לכן נאמר: "למעט מוצרים" והרוכש מוצר ייהנה מתשלום מס ערך מוסף בשיעור אפס.

י. ברנן:

אנו, למעשה, נותנים תוקף למצב הקיים היום ממילא. היום כשבעל מוזנית קובה מוזנית הוא מקבל חזרה את המע"מ שהוא שילם למחרת היום. לא כך הדבר לאבי אדם שקובה רכב פרטי.

תיקון שני לסעיף 5(ג) - בזמן שחוקקנו את החוק היתה השמטה בסעיף קטן (ג) והתוצאה היתה שלא היה כתוב בסעיף למי צריך למכור. לכן הוספנו את המלים "לצריכה באיזור אילת או לשימוש בו". אם אסע לאילת, אקנה שם כמה ארגזים של סיגריות, מוכר הטבק לא ישאל אותי מדוע אני מעשן כל-כך הרבה. ולא זו היתה המטרה המטרה היתה "לצריכה באיזור אילת או לשימוש בו".

סעיף 3 מתייחס לתיקון סעיף 6. פה היתה טעות טכנית כשהפניה בסעיף 6 היתה הפניה לסעיף לא נכון וזאת אנו מתקנים. אנו אומרים: "בפסקה (2), במקום "בסעיף 5(ג)" יבוא "בסעיף 5(ב)". מדובר בתיקון טעות בהפניה.

היו"ר א. שפירא:

נביח שתושב אילת קובה את המוצרים הללו, פטורים ממס, ולאחר שנה הוא עוזב את אילת והולך להתגורר

במקום אחר, מה קורה אז?

ס. ברקת:

הכוונה היא לא לחטט בחפצים של אדם שגר באילת במשך שנים ואחר-כך מעביר אתו חפצים למקום מגורים אחר. עדיין לא נחזו את משך הזמן והתקופה.

היו"ר א. שפירא:

מבחינתנו יש בעיה שלפעמים, לצערי הרב, לא מפרגנים ובגלל קטנוניות זו או אחרת אפשר להפיל את הענין. אני שואל האם המגמה היא לתת חיים לעיר אילת ולמשוך אליה אנשים, אם לאו.

אני הוזמנתי מטעם לשכת המסחר לברלין כדי לשמוע מה היתה הכוונה של ממשלת גרמניה כשהיא נתנה לאיזור מסויים מעמד מועדף. הוסבר לי שבגרמניה נתנו את ההנחה כדי שיהנו מכך. לא רק תושבי ברלין. האיזור הזה סגור מטעם הרוסים, מטעם מזרח ברלין, וכשנוסעים לשם צריך לעבור בביקורת הגבולות של מזרח גרמניה. רצו לתת לעיר תוכן וחיים ולכן ניתנו ההנחות. אנו רוצים לתת לאילת, להבדיל אלף אלפי הבדלות, תוכן וחיים ולמשוך אליה אנשים. אם יסגרו הכל מכל הצדדים - כל החוק הזה לא יעזור. אני מבקש יתר ליברליזציה.

י. ברנן:

בהחלט. תוך זמן סביר נבוא אליכם עם הגדרת התקופה.

בנוסף לתיקון הטכני שאנו מבקשים לערוך בסעיף 6, מתבקש תיקון נוסף. אנו מבקשים להוסיף לסעיף פסקה 4 בה ייאמר: "לקבוע מס ערך מוסף בשיעור אפס לגבי סוגי שירותים הניתנים בידי עוסק שאינו תושב אזור אילת לעוסק תושב אזור אילת, לצורך עסקו באזור אילת". מה הכוונה? - לפי האמור עכשיו בחוק אם תושב אילת מקבל שירותי מחשב בתל-אביב, או אם תושב אילת נוסע עם מכוניתו למוסך בתל-אביב כדי לערוך לה "אוברוול", הוא פטור אך הוא לא יכול לקזז את התשומות. המגמה היא לתת הקלות לא רק במקרה שמגיעה סחורה מאילת אלא גם במקרה שמקבלים שירות מחוץ לאילת אפשר יהיה לעשות את הקיזוז. זה דבר שקיים היום ורוצים לעגנו בחוק כדי לא להרע בתנאים. יש שירותים מסויימים שתושב אילת לא יכול לקבל במקום ולכן יש צורך במנגנון הזה.

מ. בר-און:

יכולה להתעורר בעיה בביצוע.

י. ברנן:

יש ציון בנושא. יש דובריקה האומרת: עסקאות החייבות בשיעור מע"מ אפס. תראו את הדברים היטב בתקנות. אדם שמקבל שירות מחוץ לאילת יקבל חשבונית ואחר-כך ייערך הקיזוז.

בסעיף 16(ב) אנו מבקשים למחוק את המלים "שלגביהם ניתנו ההטבות". יש שתי אפשרויות: או שלא שילמו את המס מלכתחילה או ששילמו ואחר-כך נעשה הקיזוז. הסיפא הזאת שאנו מוחקים יצרה מצב שהיה הכול בין אלה ששילמו מראש ואחר-כך נעשה הקיזוז לבין אלה שלא שילמו מראש. המחיקה הזאת של הסיפא קובעת כי זה חל על הסעיף כולו.

מ. בר-און: הכוונה היא שהטובין יישארו באילת ולא יוצאו.

י. ברון: בסעיף 19 לחוק העיקרי בדון ענין התחילה, בכותרת השוליים שכחנו להוסיף את המלים "והוראות מעבר". יש צורך בהוראות מעבר המתייחסות לכמה דברים. אנו מבקשים להוסיף את המלים "והוראות מעבר".

דבר נוסף - אנו אומרים שהאמור בסעיף 19 לחוק העיקרי יסומן (א) ואחריו יבוא (ב) (1) מכירת טובין שהוסכם עליה לפני תחילתו של חוק זה ובמסרו לאחר תחילתו של חוק זה, תהיה פטורה ממס ערך מוסף או חייבת במס בשיעור אפס לגבי כל חלק של הטובין שנמסר לאחר תחילתו של חוק זה; (2) מכירת טובין שעל פי חוק מע"מ או התקנות שהותקנו על פיו חל מס ערך מוסף בעת התשלום יחול הפטור ממס ערך מוסף או מס כאמור בשיעור אפס לגבי כל סכום ששולם לאחר תחילתו של חוק זה". אם אדם קנה דירה לפני שנה ושילם את הסכום בתשלומים - כל סכום שהוא שילם לפני חוק זה כולל המלצמ דינו כמצב שהיה לפני החוק. אם לאחר החוק צריך היה אותו אדם שרכש דירה לשלם לקבלן, לדוגמא, עוד מליון שקל - על הסכום הזה הקבלן לא יצטרך לשלם מס ערך מוסף וכנ"ל לגבי אותו אדם שרכש את הדירה. זה אמור לגבי התוספת שאנו מוסיפים, היינו 19(ב)(3). אותו דבר אמור לגבי שירותים שניתנו לפני תחילתו של חוק זה או שירותים שניתנו בחלקם לפני תחילתו של חוק זה ובחלקם ניתנו לאחר תחילתו של חוק זה (ראה סעיף 19(ב)(4)!

אחר-כך אנו מבקשים לתקן את פקודת הטבק. בסעיף 36(ג) לפקודת הטבק (נוסח חדש 3), במקום הסיפא המתחילה "בכלי הקיבול" יבוא "כלי הקיבול ייחבקו או יסומנו כפי שבקבע". יש לכך משמעות לגבי התקנות שנביא מיד לאישורכם. מנהל המכס מציע שיהיה סימון מיוחד וללא תיקון פקודת הטבק זה לא אפשרי, לכן אנו מבקשים תיקון לפקודת הטבק, כאמור. לפי סימון זה נדע אם הוברחו סיגריות, אם לאו. התיקון האחרון הוא בענין התחילה של החוק.

י. ארצי: אני מבחין בין טעויות שבפלו בעת חקיקת החוק לבין תוספות לחוק. עם כל הכבוד לעובדה שזהו חוק חדש ולאור הפרקטיקה יש צורך בתיקונים מדי פעם בפעם, אין זה יפה ומכובד שתהיינה טעויות קולמוס בגללן יש צורך בהטרדת הוועדה ומליאת הכנסת. הכנסת עמוסה בעבודה ואני מבקש מאלה המנסחים את החוק להימנע עד כמה שאפשר מטעויות קולמוס.

לגופו של ענין - אני הולך בעקבות היושב-ראש שדיבר על מתן יתר ליברליזציה. בתקנות ישנה תקנה הקובעת שתוקם תחנה לבדיקת הטבקים של האוטובוסים כדי לבדוק אם לא הבריחו מיכל או ג'ריקן דלק. דבר שני - התקנות מתירות העברת סחורה פטורה ממס בשווי של 10 דולר. אני לא רוצה לבצל את ההזדמנות הזאת כדי להפוך את כל עם ישראל לעבריינים. מוטב שנקבע סכום ריאלי ונקפיד על כך מאשר לקבוע סכום פיקטיבי. אני מציע שבמקום 10 דולר באמר 25 דולר. אשר לתקנה בענין הבזזין - אני מציע לבדוק זאת, הגזירה היא גזירה שהציבור לא יוכל לעמוד בה וגם המכס לא יוכל לעמוד בכל הבדיקות. לשם מה יש צורך בתקנות כאלה שיוצרות בידוקרטיה מאיימת?

י. ברון: אין תקנה בענין הבזזין. מיד תובאנה התקנות לדין ותראו כמה דברים אמורים.

י. ארצי: כך שמעתי שבאמר במסיבת עיתונאים.

היו"ר א. שפירא:

בארצות הברית יש איזור הזקרא "נורס"-קארוליינה",
בו מפתחים טבק. מי שבא למקום וקונה קופסה, בוקס,
של סיגרים משלם 2 דולר ו-60 סנט, עבור אותו דבר הוא משלם בניו יורק 7 דולר.
ההבדל במחיר בעוץ בכך שמגדלי הטבק באיזור לא גובים מהקונה מס קניה. האם כשאדם
מגיע לניו-יורק עם אותם סיגרים עורכים אצלו בדיקה? צריכה להיות יותר ליברליזציה.
אני לא מדבר על מוצרים כמו טלוויזיה וידאו שעליהם המס הוא גבוה. אבל סיגריות?!

י.ז. אמיר:

מטרת החוק היא להושיע את אילת המרוחקת, המרגישה
כמזודה. החוק בא לתת לאילת את הישועה המצופה.
את העבריינים הגדולים שיבואו לאילת וייצאו ממנה ברכוש גדול לא יתפשו ואם יתפשו
יש צהם סוללה של עורכי דין. לא כן הדבר לגבי העבריינים הקטנים. אני מוטרד מדבר
אחד: במקום לעודד את עם ישראל לבסוע לאילת ולעודד את הפעילות הכלכלית בה - אנו
עלולים להנריחם מאילת. אני מתאר עכשיו בדמיוני את המעבר בנקודת המכס. מזה אני
חושש. במקום לעודד אנשים לבוא לאילת לסופי שבוע - נרתיע אותם. תארו לכם שבנקודת
המכס יעמדו מכוניות לצורך בדיקה.

י. ברוך: לא יעמדו.

פ. ברקת:

אותנו הנושא הזה מטריד לא פחות. גייסנו עובדים
חדשים, תושבי אילת, ובמשך שבוע ימים הם מודרכים
כיצד להתנהג. ההבחיה שהם קיבלו היא שעליהם לעשות עבודתם כך שלא בהיה קטנוניים.

י.ז. אמיר:

כשאנשים בוסעים לחוץ לארץ הם יודעים שמותר להם
להביא משם דברים בערך מסויים. אני מציע שכך נבהג
גם כאן וכשמשהו בא לאילת יאמרו לו בצורה יפה מה החוץ מתיר ומה לא.

פ. ברקת:

קלעת לדעת עובדי המכס. אנו מכינים דף בו יהיה
פירוט וכל מבקר יקבל אותו.

י.ז. אמיר:

בקבע פה סכום של 10 דולר. אני חושב שעושים צחוק
מהחוק. אני אומר שההיתר צריך להיות לפחות מחצית
ממה שמותר לאדם שנוסע לקפריסין להביא.

פ. ברקת:

זו ועדת הכספים של כל עם ישראל, ככל שתתנו יותר
זכויות - כך תפגעו יותר במסחר המתנהל בצפון הארץ.

י.ז. אמיר:

אני רוצה לפגוע בו. אני רוצה שבמקום שאנשים יסעו
לתל-אביב הם יסעו לאילת. ההצעה שלי היא להעלות
את הסכום ל-50 דולר, ויש לומר מה מותר להביא, גם מבחינת הסיגריות. החוק צריך
להיות קל לעיכול.

ח. רמון:

האם יש לתושבי אילת הטסים בארקיע פטור ממס ערך
מוסף?

י. ברוך: לא.

ח. רמון:

למה לא? מדוע אינכם בותנים פטור כזה רק לתושבי
אילת?

היו"ר א. שפירא:

מדוע לא לתת את הפטור לכל הבאים לאילת?

ח. רמון:

מר ברוך, אמרת שתושב אילת שמתקן רכבו בתל-אביב
זכאי לפטור ממע"מ. מדוע לא יחול הפטור הזה גם על

טיסות של תושבי אילת דרך ארקיע?

היו"ר א. שפירא:

אני חושב שהפטור הזה צריך להינתן לכל מי שבוטע מאילת. הרי כל העניין הוא בזה שאנו רוצים להחיות את אילת. פה הרי לא קיים החשש שאומרים שאם אנשים הנוסעים לרומניה ישלמו מחצית מההיטל הם יבצלו זאת ויסעו משם לארצות הברית. פה אי-אפשר להגיד שהצפון ייפגע כי בכל זאת המרחק לאילת הוא כזה שלא תמיד יש התחרות במסחר. מדוע שאנשים לא יידעו שממשלת ישראל רוצה להחיות את העיר ומי שבוטע לשם לא ישלם מס ערך מוסף גם על כרטיס הנסיעה באוטובוס? מי שקונה כרטיס נסיעה לאילת אפשר לתת לו את הפטור ממע"מ. תמיד יהיה איזה חכם שיאמר: אולי הוא יבצל זאת ויירד בדימונה.

י. ז. אמיר:

לא, הפטור ממע"מ יינתן רק עבור כרטיס נסיעה שרכש לאילת, במחיר המלא.

י. ברון:

אשר לשאלות הנוגעות לתקנות - מיד נגיע לזה. ראשית, אל תחשבו שמבהל המכס חש בנוח כשהוא הציג את הסכום של 10 דולר, זה באמת מעט. יכול להיות שיש מקום למחשבה שניה בעניין. אשר לפטור ממע"מ מכרטיס טיסה בארקיע וכרטיס נסיעה באוטובוס - היתה פניה כזאת מצד ארקיע. אני רוצה להודיעכם כי תהליך החקיקה של החוק הזה הוא מיוחד במינו. הממשלה מינתה, עוד לפני שנה, ועדה ציבורית בראשותו של יחזקאל פלומין, בה נציגים מכל המגזרים במשק. הוועדה הזאת היא הוועדה הנותנת את ההצעות, כשאני עם ועדת המנכ"לים שלי רק אורגן מנצע. הפניה של ארקיע הגיעה ויש החלטה בוועדת המעקב שיש עוד מספר נושאים שלגביהם דרושה תשובה. אני מאמין שבמרוצת הזמן גם יידרש פתרון חיובי.

ההחלטה של ועדת המעקב היא להסתפק בשלב זה במה שנעשה ובמרוצת ההפעלה הוועדה תשקול את כל הפניות האלה. ברגע שוועדת המעקב תמליץ - העניין יגיע לממשלה לאישור. לאחר האישור אוכל לבצע זאת. בעקבות החוק כל תושבי אילת ייהנו מהנחה משמעותית, הם ישלמו שישית המחיר פחות לגבי מוצרים הנרכשים במלון. עבור שהיה במלונות יש הנחה של 15%. לגבי כרטיס הטיסה וכרטיס הנסיעה באוטובוס אמרה ועדת המעקב: נחכה עם זה. יש גם סיבה מקומית, לטובת המקום, להתנה. קיבולת בתי המלון מוגבלת למספר החדרים הקיימים.

המטרה העיקרית של החוק היא לעודד תיירות חוץ. כמונן שכתוצאה מעידוד תיירות החוץ והוזלת רמת החיים במקום הדבר יעודד אנשים לבוא לאילת ויעודד צעירים לא לברוח מאילת. בתיירות יש קדימות לתיירות חוץ על פני תיירות פנים. עובת תיירות החוץ מתחילה דווקא עכשיו, בנובמבר, ויש ב"ה הזמנות טובות מאד למלונות במקום מתיירי חוץ. יש לעודד גם תיירות פנים אך זו מגיעה יותר מפסח. לא יהיה יתרון לאילת אם בסתום את המלונות ובקשה על קליטת תיירות החוץ. יש שיקולים שלא נבדקו. לכן בואו נחכה חודשיים, נראה איך זה פועל ואיך הדבר משפיע על המקום ואז נבוא ובציע עוד אי-אלה דברים, בתוך זה לגבי ארקיע והנסיעה באוטובוסים. עקרונית, רוצים זאת. זו היתה ההצעה.

היו"ר א. שפירא:

אני מביא את הבקשה לתיקון החוק להצבעה. קודם לכן אני רוצה לומר שני דברים. ראשית, אני פציע שכל יהודי בארץ הרוצה לבסוע לאילת יהיה פטור מתשלום מס הערך המוסף אם הוא מס או נוסע לאילת. לשם מה לעשות אפליה? מה איכפת לך שעוד יהודי יסע לאילת? רוצים להחיות את אילת. חיים אלה תומכים בענף המלונאות ולא רק על ידי המכס אפשר לתת חיים. לדבר הזה אין ביטוי בתקציב. ראיתי גבירי עולם כמו קלוד וולפסון שהתארחו במלונות חמשה כוכבים ובכל זאת הם באו לכאן עם בקבוקי וויסקי אותם הם קנו ללא מס. אם ממשלת ישראל תאמר שהיא מבטלת את המסים החלים על כרטיס הטיסה או הנסיעה - הדבר יעודד אנשים לבוא לאילת. למה? - כי הממשלה אמינה. לעומת זאת אם אומרים שמורידים מערכם של מוצרים ב-10%, זה פחות מרשים, כי אנשים חושבים: אולי עשו איזו קומבינציה. לכן אני חושב שצריך לעשות זאת ואני חושב שהדבר הוא על דעת כל חברי ועדת הכספים. נחדשי החורף אנשים יוצאים לחופשה באילת תנו לאנשים לבסוע.

דבר שני - אני מציע שכל ועדת הכספים תסע לאילת
וזנלה שם ביחד מיום ה' עד יום א'.

י. ז' . אמיר:
אני מציע שבקיים ישיבה מיוחדת של הוועדה באילת
ביום ר'.

ע. סולודר:
אני מקווה שחברי הכנסת יעשו זאת, גם ללא הפטור
מהמסים ואני חושבת שחלקם כבר עשו זאת. צריכים
להכיר את הארץ ובמסגרת הזאת להכיר את הערבה ואילת.

אני רוצה להזכיר כי התקיים כאן בוועדה ויכוח
די גדול והועלו הצעות לגבי הרחבת התחום של איזור הסחר החפשי. הבינונו שיש קשיים
בניצוע העניין בתחילתו, אך הובטח לנו שעם הכנת החוק תינתן הדעת על הרחבת תחום
איזור הסחר החפשי. הגשנו פה את החשיבות של הדבר דווקא לגבי האיזור המרוחק
כמו הערבה שיש בו רצף של ישובים שכל פרנסתם תלויה בתיירות לאילת. יש גבול
מסויים, בין צפון הערבה לדרומה, אותו לא ניתן לבתק מהעניין ומי שנוסע לאילת
בזקק לשירותים של אותו איזור. אני רוצה לשמוע מהמונה מה ההתפתחות בעניין זה.
האם הוחל בטיפול בנושא? בדיון במליאה לא רצינו לגרום לכך שהחוק לא יתקבל
ואני אפילו בתור מצליפת המערך דאגתי שיהיה רוב לכך שהחוק יעבור, אך הצבעתי לפי
מצפוני. אני רואה עצמי כבציגת האיזור הזה ואני מבקשת תשובה.

י. ברוך:
בעקבות המשאלה בעניין הורדת המס על טיסה בארקיע
ונסיעה באוטובוסים אני רוצה להוסיף דבר מה,
אך לא לבצע זאת היום. בסעיף 6(4), אותו ביקשנו להוסיף היום, אני מציע להוסיף
"או לכל אדם אחר". כך תינתן לשר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, האפשרות
לפטור את הטיסות בארקיע והנסיעה באוטובוסים ממס ערך מוסף. מדוע אני מבקש לא
להחליט על כך היום? - אני אישית בעד ההצעות האלה, אך אני מבקש לא להכלילן כבר
עתה בחוק מפני שלנושא זה יש השלכות לא רק על מה שאנו מדברים עליו עתה. מי שבוך
את ההשלכות של הדברים, ההשלכות הכלכליות וטובת העיר אילת, זו ועדת המעקב שבראשה
עומד מר יחזקאל פלומין. הם צריכים לבחון את הנושא ולומר לנו האם לפטור הזה אין
משום עידוד יתר של תיירות הפנים שעלולה חס וחלילה לפגוע בתיירות החוץ. אני מבקש
שתינתן לנו הסמכות להכניס את העניין לחוק ואני מבטיח להפנות מכתב לוועדת המעקב
בו נציין את רצונה של ועדת הכספים. אני מציע שתיתנו לנו סמכות לעשות את הביסוח
המשפטי ביחד עם היועץ המשפטי. אני מבטיח לכם שאפנה פניה כזאת מיד לאחר הישיבה
היום לוועדת המעקב. הוא הדין לגבי מה שאמרה חברת-הכנסת סולודר. אני מודאג אישית
מהנושא וכולנו דואגים לגורלה של תחנת הדלק ביטבתה. מתעוררת בעיה שבעקבות כניסת
חוק זה לתוקף עלולה התחנה ביטבתה להיסגר, משום שבה לא תינתן הנחה לדלק. מנהל
המכס גם אמר שאולי צריך לחשוב בשלב המעבר, עד אשר העניין הזה יוחל על יטבתה,
להתמודד עם הבעיה. הנושא במצא בבדיקה. תהיה פניה שלנו לוועדת המעקב בקשר
לשני הנושאים הללו ואבקש מהוועדה להתייחס לכך במהירות.

ג. שפט:
במקרה זה צריך לתמוך בהצעה כמות שהיא, עם היתרונות
שיש בה ועם החסרונות שיש בה. משרד האוצר יכול לטעון
שאינן נסיון בנושא ויש ללמוד מן הניסיון. לכן אני מציע לאשר את התיקונים כמות שהם
ואני בטוח שאנשי האוצר יבואו אלינו תוך חודשיים-שלושה עם הערותיהם, לאחר נסיון
ההפעלה בשטח.

ע. סולודר:
אני לא מתנגדת. בדיוני ועדת המעקב שותפים גם
בציגי האיזור.

היו"ר א. שפירא:
נצביע. מי בעד?

ה צ ב ע ה

בעד - רוב
נגד - אין
אושר

ג. הצבעה בענין מינוי מנכ"ל לשכת נשיא המדינה

היו"ר א. שפירא:

התחלנו לדון בנושא בראשית הישיבה והבטחתי שאברר את השאלות שבשאלו עוד במהלך ישיבה זו. בינתיים דיברתי עם נשיא המדינה ויש לי תשובות לשאלות שבשאלו. אשר לשכר התשובה היא שמנהל הלשכה לא מקבל אגורה שחוקה אחת יותר. מדובר באותו שכר שהוא קיבל כל הזמן. נשיא המדינה לא יקבל, עקב המיבוי, מנהל לשכה אחר. מדובר רק בענין של תואר. דיברתי אישית עם הנשיא. אני מביא את הנושא להצבעה. מי בעד?

ה צ ב ה

בעד - רוב
נגד - אין
אושר

ד. פטור ממס לישובי הצפון

היו"ר א. שפירא:

כשנדונו התקנות בענין פטור ממס של 10% לישובי הצפון, הזכרתי את חצור וביקשתי לבדוק את הנושא. חצור הוזכרה גם על-ידי חבר-הכנסת קופמן וגם על-ידי חבר-הכנסת עלי. אמרתם שהנושא ייבדק ותינתן תשובה. בינתיים קיבלתי פתק מחבר-הכנסת דביצו. אני חשבתי שאנו מנקשים להוסיף את חצור וכותב לי חבר-הכנסת דביצו שהיא היתה ברשימה והורידו אותה.

ע. עלי:

חצור היתה ברשימה של מקבלי הפטור בגובה 7% והיא בשורה ברשימה.

י. ברון:

לשאלת היושב-ראש, הבטחתי לבדוק את הנושא ולצערי לא הספקתי. היום אעביר פניה אל שר האוצר ואומר לו שיש משאלה של כמה חברי כנסת מוועדת הכספים לדעת מה דינם של מספר ישובים והם: חצור, תרשיחה שהיא תאומה של מעלו, פסוטה וג'יש. ברגע שתהיה תשובה של שר האוצר אני אביא אותה אליכם.

ע. עלי:

חבר-הכנסת אפרים שלום ביקש שתבדוק גם את נתיב השיירה ועין יעקב.

י.ז' אמיר:

אם חצור - צריך לבדוק את הנושא גם לגבי צפת.

ע. סולודר:

אין לי התנגדות לכך שנרחיב את הפטור ונחיל אותו על מחצית ארץ ישראל. בחנו בפעם הקודמת ועדת משנה שצריכה לבדוק את כל נושא המיסוי בערי ואיזורי הפיתוח, נושא שיש לו היבטים רבים. באמת יש כמה דברים אבסורדיים. עם כל הכבוד לחצור, אם מכלילים את חצור ברשימה -

מ"מ היו"ר י. כהן:

לא מכלילים אותה, הובעה משאלה.

ע. סולודר:

אני, למשל, הבעתי משאלה לגבי כברי, אך אם יאמרו לי שהיא לא תיכלל ברשימה - ביחא. אולם לא להכליל את נתיב השיירה, שמצנה גרוע, ולא להכליל את כברי ולהכליל את חצור? - אני מציעה שניזוהר בענין. קיבלתי את התשובה שניתנה כאן לגבי הישובים הערביים, אך ישנו הנושא של מעלות תרשיחה.

י. ברון:

רשמתי זאת לפני.

ע. עלי:

להכללת מעלות תרשיחה ברשימה אני מתנגד.

י.ז' אמיר:

אני בעד.

חצור יותר חשובה.

ח. קופמן:

מ"מ היו"ר י. כהן:
רבותי, אני מבקש להפסיק את הוויכוחים, הנושא הזה לא על סדר יומה של הוועדה. הנושא בדרון, נערכה הצבעה וסוכם מעבר לזה שתיבדקנה המשאלות של חברי הוועדה. כל הבקשות ברשמו ויונאו לשיקול דעת האוצר, כשהן תבואנה להכרעה שלנו. האם יש עוד מישהו שרוצה להזכיר ישוב?

אני ביקשתי להזכיר את צפת.

י.ז' אמיר:

לא ישנתי בוועדה לאיזורי פיתוח כי אינני חבר בה. אני מבקש לדעת מי הם חברי הוועדה.

ד. דנינו:

הוועדה עוד לא דנה.

ע. סולודר:

אני מכיר היטב את הצפון. ברשימה לא הוכללו חצור, מירון וספסופה. אני מבקש להכליל ברשימה את שלושת

ד. דנינו:

הישובים הללו.

היו"ר י. כהן:
הבקשה ברשמה. אישרנו את הרשימה שהובאה בפנינו כמות שהיא. חברי הוועדה הביאו משאלות לגבי מספר ישובים. על התוספות בדרון מחדש כשהן תבואנה בפנינו. אמרנו שנקים ועדה שתבחן את כל מכלול הנושא. הוועדה קמה.

אנו עוברים עתה לנושא הבא:

ה. תקנות איזור סחר חופשי באילת (פסורים והנחות ממסים), ותשמ"ו-1985

י. ברון:

התקנות מוצעות בפניכם ויש בהן 22 סעיפים. התקנות האלה מפרטות את הטכניקה הכוללת של הפעלת החוק הנותן לאילת מעמד של איזור סחר חופשי. הפרק הראשון בתקנות דן בניהול פנקסים והגשת דו"חות בנפרד. היות והחות מאפשר, ולא מחייב, חברה לרשום סניף אילתי כסניף מקומי - צריך שתהיה טכניקה לכך. במס ערך מוסף יש אפשרות ששני עוסקים שונים, עוסק תושב איזור אילת המנהל עסק עם עוסק אחר שיש לו עסק מחוץ לאיזור אילת, יוכלו להירשם כעוסק אחד. יש צורך בהנהרה מה קורה במקרה כזה שיש שני עוסקים כאלה. צריך לעשות הפרדה בדיווח ובפרק זה מפורט כל הנושא.

הפרק השני דן בהיתרים לחנויות פטורות ממכס. הוא קובע שבמלונות 4 כוכבים ומעלה ובשדה התעופה אפשר יהיה לקיים חנות פטורה ממכס, באותם התנאים אשר מתקיימים גם בחל-אניב ובלוד. נקבע שאותם תנאים החלים על חנויות במלון כמו הילטון או בנתב"ג יחולו גם כאן. זאת על מנת שתהיה אפשרות של בקרה במקום, על-מנת שהמכירה תהיה במקומות מוגדרים וכיוצא בכך. יש תיקון סכני של מלים פה ושם בעל היתר כזה של חנות דיוטי-פרי למי רשאי למכור? כתוב בסעיף 6 לתקנות כדלקמן: הוא רשאי למכור טובין שלא הוטלו עליהם מסים עקיפים רק במקום המכירה שנקבע בהיתר; הוא רשאי למכור במקום רק סוגי טובין המפורטים בהיתר. התשלום צריך להיות במטבע חוץ, במזומן, בכרטיס אשראי או בהמחאת בוסעים. סעיף 7 מדבר על ביטול ההיתר. וכן כיוצא בזה.

הפרק השלישי בתקנות דן בשאלה כיצד מובילים סחורות לאילת וממנה, כיצד מכניסים, כיצד מוציאים. הכניסה והיציאה של סחורות נעשית דרך מסופים: מסוף במל התעופה, מסוף כניסה בצד המערבי של הכביש ומסוף יציאה בצד המזרחי של הכביש. סוחר מבאר-שבע, מירושלים או ממקום אחר שרוצה להכניס סחורה לאילת ולקבל שיעור אפס של מס ערך מוסף - יקבל את החותמת שהוא מוביל את הסחורה לאילת וישתחרר מהמס. מי שיוצא מאילת לא חייב, כמו בן, לעבור באף מקום ויכול לבסוע ישירות, אלא אם כן יבקשו לערוך בדיקה ברכבו. המכס אם ירצה יוכל לערוך בדיקה כדי לבדוק אם לא הועברה סחורה והוא יעשה את הבדיקה בצורה זו או אחרת. יהיו גם פטרולים בדרך.

המגמה היא לא להקשות על אף אחד ולא לקלקל את הרגשת החג. יש בחוק אפשרות לייבא סחורות לאילת על-מנת למכור אותם ללא מסים. אפשר לייבא את הסחורות דרך אשדוד או חיפה. אם מייבאים את הסחורות ישירות לאילת מלכתחילה אין הן חייבות במס, אך אם מייבאים אותן ממקום אחר נגבה את המס ולאחר שביוכח שהן הגיעו לאילת, כפי שכתוב בחוק, יוחזר המס.

סעיף 11 מתייחס לזושא החזרת טובין. קורה שמישהו קנה סחורה ויש לו הסכם עם יצרן לפיו הוא יכול להחזיר את הסחורה. אם הוא מחזיר את הסחורה יצרף קונה הסחורה, העוסק, הודעת חיוב אל הטובין המוחזרים.

סעיף 12 אומר שלא יובילו טובין מאיזור אילת למקום אחר אלא אם יש עמם חשבונית במקור ושבי העתקים לפחות, או הודעת חיוב, לפי הענין. סעיף 13 לתקנות מתייחס להובלה בדרך הקצרה.

מ. בר-און: מה פירוש הונלה בדרך הקצרה?

י. ברוך: אדם שמגיע למסוף יכול לומר שהסחורה מיועדת לשקם ואנו לא רוצים שהוא יתחיל למכור את הסחורה לגורמים אחרים כי תתחיל אנדרלמוסיה. אדם שמגיע למקום צריך להביא את הסחורה או מאשדוד במכולה או ממקום אחר והוא לא יכול בדרך להיכנס לבאר-שבע ולפרוק שם את המטען כי בכך הוא משוחרר מהמס. על כך צריך פיקוח.

מ. בר-און: כיצד ניתן לאכוף את התקנה?

י. ברוך: בחוק הביטוח הלאומי נקבע שאדם צריך לבסוע במקום עבודתו בדרך הקצרה, כדי שיכירו בפציעתו, במקרה של תאונה, כפציעה במסגרת העבודה. לדוגמא: אדם שגר בירושלים ועובד בירושלים לא יכול לטעון שהוא הגיע לעבודה דרך תל-אביב או חיפה. במקרה הזה בטל ההוכחה הוא על האדם.

אני מצבע על הסעיפים המהותיים וסעיף מהותי בוסף הוא סעיף 14 הדין נבדיקת טובין. בסעיף באמר: "החליט המנהל לבדוק טובין לצורך ביצוע הוראות החוק או התקנות על פיו, והודיע על כך לבעל הטובין או למוכר, יחולו הוראות סעיפים 17 ו-174 לפקודת המכס". נביח שמגיעה לאילת משאית ובעל המשאית מצהיר שיש במשאית אלף חולצות בשעה שיש בה אלפיים חולצות והוא מבקש שחרור ממע"מ. לפעמים יש חשד ומוכרחים לפרוק את המשאית. לשם כך יש צורך בהעסקת איזה קבלן עצמאי שיצטרך לעשות את העבודה הזאת או רשות שדות התעופה, כשמבצע הבדיקה מקבל תשלום עבור עבודה זו ובעל הטובין הוא שחייב לשלם את ההוצאה. זה דבר שכבר קבוע בחוק המכס וכך נהוג בחיפה. אין כוונה לבצע בדיקות כאלה בכל מקרה אלא במקרים שיש חשד.

סעיף 15 דן בשיעור אפס ופטור. בסעיף 15(ב) באמר: "פטור ממס ערך מוסף, כאמור בסעיפים 5(ג) עד (ה) לחוק, וכאמור בתקנות מכוח סעיף 6(4), לא יחול אלא אם הוצאה חשבונית בהתאם להוראות חוק מע"מ, ולגבי טובין מובלים - אם יש עמם חשבונית כאמור". זהו סעיף חשוב ביותר אך אבי חייב לציין שהאמור בסעיף כפוף לכך שמה שהצבעתם עליו היום, התיקון לחוק, יאושר במליאת הכנסת. פסקה זו למעשה בנוייה ברגע זה על סעיף שעדיין לא אושר במליאה, אך אושר כך. חייבים לומר שפסקה זו מותנית באישור החוק שהצבעתם עליו היום.

סעיף 16 דן בסימון טובין. מנהל המכס רשאי להורות על סימון מיוחד לסוגי טובין, לדוגמא, סיגריות, כדי שאם יתעורר חשד להנרחת כמות מסחרית מהעיר ניתן יהיה לבדוק אם הטובין נרכשו בעיר.

פרק ד' דן בנושא גביית מס מלכתחילה והחזרתו. אמרתי כבר שיבוא טובין המגיע ישירות לאילת פטור ממס לפי סעיף 5. מאידך, אם הטובין מגיעים מאשדוד, מחיפה או ממקום אחר, חייב מניא הטובין לשלם את מס ערך מוסף עם היבוא והמס יוחזר למשלם לאחר שהוכח כי הטובין מצויים באיזור אילת לשם מכירתם בה.

בסעיף 20 באמר: "המנהל רשאי לקבוע תנאים למתן הפטור על טובין שחל לגביהם סעיף 5(א) לחוק, שיובאו ישירות לבמל התעופה או הנמל הימי באזור אילת". אדם שמייבא סחורה ישירות לאילת ורוצה להעבירה לשק"ם או לחנות אחרת רשאי מנהל המכס לקבוע לגבי תנאים כדי שלא יהיה צסיון להעביר את הסחורה על גב הגמל צפונה, כפי שהעירו בהערת ביניים בהלצה.

סעיף 21 דן בפטור על טובין שהובאו מאיזור אילת למקום אחר בישראל. אני מדדה שמדובר כאן בסכום קטן של 15 אלף שקל. אני רוצה לציין שכרונת החוק היא שאנשים יבואו לאילת וייצרכו במקום את כל מה שהם צריכים בעת שהותם בה. אין כוונה שמשפחות תצטיידנה בנגדים, לדוגמא, לכל עונת החורף. בוודאי אין כוונה לכך שאנשים יוכלו להעביר ארגזי סיגריות.

ג. גדות: מהדברים שלך מתברר שהכל בעול. תן לי רמז מה כן כדאי.

י. ברוך: כדאי לחיות באילת בה יש הנחה של ששית מהעלויות ביחס למקומות אחרים בארץ. כדאי לקנות דירה באילת כי לא משולם עליה מס ערך מוסף. כל הדברים האלה הם משמעותיים ביותר. לחוזר מאילת כדאי למלא טבק דלק בחוזרו לביתו.

ג. גדות: אנשי המכס צריכים להוציא דף הסברים בו יפורט מה מותר ומה אסור.

י. ברוך: היתה התייחסות לכך.

סעיף 23 בתקנות קובע שתחילתן של תקנות אלה ביום תחילתו של החוק.

אשר לסכום הפטור - אם רוב חברי הוועדה בדעה שיש להעלות את הסכום של 10 דולר - אין לי התנגדות.

י. ברקת: אבל אז צריך לומר שהמוצרים שנקנים באותו סכום פטור הם בעלי אופי אישי. אם אדם יקנה בסכום של 30 אלף שקל סכיני גילוח זו כמות שאיננה בעלת אופי אישי אלא מסחרי. צריך לזכור ש-50 דולר בותבים היום למי שנוסע למצרים.

י. ברוך: אפשר להעלות את הסכום ל-20 או 25 דולר.

ח. קופמן: אני רוצה להתייחס לסעיף 21. מר ברקת אמר: ובלבד שהכמות הנקנית תהיה בעלת אופי אישי ולא מסחרי.

י. ברקת: אני חושב שגם לא צריך לאפשר קניית סיגריות בסכום הזה.

י. ברון:
אני מציע שמר דמביץ ומר ברקת ימצאו ביחד את הנוסח המתאים לסעיף. אפשר לומר סכום שלא עולה על 30 אלף שקל פרט לטובין בכמויות מסחריות ופרט לסיגריות.

ח. קופמן:
סעיף 3(3) (א) קובע את המקום למכירת טובין, כאמור בסעיף 3 לחוק, והמקום הוא בתחומי נמל התעופה או בנמל הימי. הדבר לא תלוי בהנהלת המכס אלא ברשות שדות התעופה.

מ. ברקת:
אנו שתואמים עמם.

ח. קופמן:
אני חושב שצריך לסגור את הנושא כך שיהיה דלפק ברשות המכס וכל מי שקיבל אישור מהמכס יוכל לעבור דרך הדלפק מבלי שרשות שדות התעופה תתערב. צריך להיות דלפק כזה של המכס שאם לא כן תהא זו ויאה דולורוסה. לרשות שדות התעופה יש אינטרס מנוגד וסותר והיא תובעת סכומי עתק ולכן יש לה אינטרס שלא לתת לבעלי בתי מלון אפשרות להעביר את הסחורה דרך הדלפק. היא לא מעוניינת בזה והיא תכשיל כל אפשרות כזאת.

מ. ברקת:
בלוד יש קבלן ואני יודע שהם לוקחים הרבה כסף.

י. ברון:
אם נראה בקרוב מאד, ברגע שיוצא ההיתר הראשון, שיש בעיות, בחזור לוועדת הכספים ונחפש את הפתרון.

ח. קופמן:
פנה אלי גורם מסויים שחהעביין בנושא ואמר לי שכתוצאה מקבלת החוק בתי המלון דורשים סכום של 15 אלף דולר עבור הפעלת חנות של דיוטי-פרי. אני חושב שראוי שיהיה גם מקום או שניים בעיר, שיעמרו בכל הספציפיקציות הנדרשות, וישמשו כחנויות דיוטי-פרי.

י. ברון:
ועדת המעקב דנה באפשרות למקם חנויות פטורות ממכס גם במקומות אחרים. ברגע שתוגש המלצה של ועדת פלומין בפעל.

היו"ר א. שפירא:
אנו מתקנים את סעיף 21(א) ויאמר בו: "אינו עולה על 30 אלף שקל, למעט טובין בכמויות מסחריות ולמעט סיגריות".

בסעיף 6(ב) יבוא במקום "לא ימכרו טובין לישראלים היוצאים לחו"ל" - "ימכרו טובין אך ורק לתיירים היוצאים לחו"ל".

א. דמביץ:
סעיף 15 (ב) קובע: "פטור ממש ערך מוסף, כאמור בסעיף 5(ג) עד (ה) לחוק, וכאמור בתקנות...".
החוק עוד לא אושר במליאה.

י. ברון:
אמרתי שהסעיף כפוף לאישור החוק.

היו"ר א. שפירא:
מי בעד התקנות עם המיקונים שהוצעו לסעיף 6(ב) וסעיף 21(א)?

ה צ נ ע ה

בעד - רוב
נגד - אין
התקנות אושרו

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר היום:

היו"ר א. שפירא:

ו. צו הריבית (שינוי שיעורים) (תיקון)

מכתב שר האוצר מיום ר', בחשוון התשמ"ו - 21.10.85

י. ברוך:

בעקבות ירידת שיעורי הריבית במשק אנו מציעים להוריד גם את שיעורי הריבית על חובות כשהדבר אמור לגבי שורה ארוכה של חוקים המפורטים בצו הריבית שינוי שיעורים. אותו צו מתייחס לביטוח הלאומי, למרכז ההשקעות, לפקודת החברות, מס הכנסה, מס ערך מוסף, מס רכוש, רשויות מקומיות וכיוצא בזה. שיעור הריבית עד 1.2.84 היה 120% ואחר כך הוא הועלה ל-156% ושני המשפטים, המסחר והתעשייה, העבודה והרווחה, החקלאות והפנים הסכימו להפחית את שיעורי הריבית מ-156% ל-120% כשמדובר בחיקוקים שבתחום סמכותם, פרט לענין תשלומי מסים עירוניים לפי הסדר תשלומים שלגביהם מנקש שר הפנים להעמיד את שיעור הריבית על 96%.

אם כן, המגמה היא לחזור למצב שהיה עד ה-12.84, היינו לרדת לריבית של 120%. אנו מודעים לכך שעדיין שיעורי ריבית אלה גבוהים במקצת. שיעורי הריבית היום נבזקים על-פי הפריים של 4% הם 7%-7.5% לאשראי מאושר ועוד 5% נוספים לאשראי חריג.

החוקים מדברים על הפרשי הצמדה וריבית של 4% בשנה או הריבית הקבועה שהיתה 156% (אותה אנו מבקשים להוריד ל-120%), כשחל הגבוה שבהם. מה פירוש הדבר מבחינה אפקטיבית? לגבי מס הכנסה או חובות ישנים למע"מ האמרה הזאת לא אומרת כלום כי עדיין אנו במצאים "נגבוה שביניהם", כלומר הצמדה ו-4% ריבית לשנה והחשבון הוא מצטבר לתקופה ולא הולך מחודש לחודש. אם אני חייב מס לפי דו"ח שהגשתי ב-31.3.85 ואני חייב יתרת מס היום - עושים את החשבון של ההצמדה מה-1 באפריל עד היום. אני צריך לשלם, כפי שנאמר בחוק, "את הגבוה שביניהם". אם אני חייב מס ערך מוסף ואני צריך לשלם את המס ב-15 לחודש ונמקום זה אני משלמו ב-25 לחודש - אני משלם את ההצמדה על אותם 10 ימים.

אנו מודעים לכך שהיה מקום להוריד את שיעורי הריבית יותר מכך ואני מקווה שתוך חודשיים-שלושה, ועוד לפני תום שנת המס, נוכל לבוא אליכם בפניה להוריד פעם נוספת את שיעורי הריבית.

אין באפשרותנו לקבוע היום שיעור ריבית זמני

יותר מהסיבה שתשלום הריבית עדיין מהווה גורם מרתיע ומעודד את האזרח לשלם מיסיו במועד הקבוע בחוק. אל בשכח שלמרות שהריבית לא נחשבת כהוצאה מוכרת לצרכי מס עדיין ישנו השיקול שאדם יחשוב פעמיים אם לא לשלם את החוב במועד - כשבקש פלו נבזק הוא צריך לשלם ריבית גבוהה - או לשלמו במועד. דבר שני - כשאדם חייב כסף לאחת מהרשויות הללו הוא לא קשור בנפח האשראי שהבזק מוכן לתת לו ואז הוא יכול לשקול אפשרות שלא לשלם את המס במועד. דבר שלישי - אדם, במקרה זה, לא זקוק לבטחונות כפי שנהוג נבזקים, ולכן תיתכן אפשרות שהוא יעדיף שלא לשלם את המס. מכל הסיבות האלה אנו זקוקים לגורם מרתיע מסוים וזה חשוב דווקא לגבי תשלום מס הכנסה. לפי חוק מס הכנסה יכול אדם, שבדרש לשלם מקדמות מס, לומר שהשנה אין הוא צופה להכנסות כפי שהיו לו בעבר ולכן הוא מבקש הקטנת המקדמה. אם הקטנת המקדמה היתה יותר ממה שאכן היה עליו לשלם, על ההפרש הוא יצטרך לשלם ריבית והצמדה רטרואקטיבית לפי סעיף 190(א)(ב)(ג). הגורם הזה מרתיע אנשים מלבוא סתם ולבקש הקטנת מקדמות. מי שמבקש הקטנת מקדמה כדין - לא עומד בפני סכנה של תשלום הצמדה וריבית, אך מי שמבקש הקטנת מקדמה בגלל שיש לו בעיות בקש-פלו עדיין יחשוב פעמיים בגלל הריבית. אם לא נזהג כך אנו עלולים לחזור למצב שאנשים יבקשו הפחתת מקדמות, כשממול אין כל שוט, ובחזור להזרמה במשק. בנוסף לכך לא נגבה מקדמות מספיק.

דבר בוסף - במס ערך מוסף בתגלה דבר מסויים רק
בימים האחרונים. שאלתי את מנהל המכס הכיצד ייתכן שלמרות כל המנצעים
החזקים בשוק, שאחד מהם מתבצע בימים אלה בירושלים, שמטרתם להביא לכך שאנשים
ירשמו הכנסותיהם בקופה רושמת, יש עליה ריאלית בגביית מס הכנסה ואילו במס ערך
מוסף, שהיה צריך לעבור מיידית לקופת המדינה, לא כך הדבר. התברר שבגלל קשיי
בזילות עקבו חברות גדולות את התשלומים למס ערך מוסף ביוזעין, כשידעו שעליהם
לשלם 1.5% קנס לשבוע ו-13% לחודש.

ח. קופמן: האם אינך לוקח בחשבון את האפשרות שאין להם את
הכסף?

י. ברוך: יכול להיות. אני מדבר על אלה שמחפשים את
האלטרנטיבות. רבותי, המצב הקשה יהיה יותר קשה
עם חס ולילה נחזור לאינפלציה גבוהה ולהזרמה גבוהה.

אנו מבקשים שהצו יאושר כמו שהוגש, כשאני חוזר
ומבטיח שנחזור אליכם בהקדם אם נוכל להקטין את שיעורי הריבית.

ח. קופמן: האם מישהו בדק בכמה יופחת האינדקס עקב הורדת
שיעורי הריבית היום?

י. ברוך: אנו חושבים שמה שמספיע על המדד זה המחירים.

ס. אלחנני: ולריבית יש קשר למחירים.

י. ברוך: כן, אך לריבית על חובות מס הכנסה אולי לא משפיעה,
אולי כן.

א. ויינשטיין: ישנם שלושה סוגי התאמה: הצמדה, ריבית וקנס.
אני מבין שההצמדה באה לתת מחיר שווה. מה ההבדל
בין ריבית לקנס כשזה אוטומטי? איך אתם מבחינים בין ריבית לקנס?

י. ברוך: אי תשלום חוב במועד מחוייב בתשלום קנס. אדם שקיבל
שומה ממס הכנסה והוא לא משלם את המס במועד, הרי
מאותו מועד ואילך הוא צריך לשלם קנס של 1.5% לשבוע. אם אדם עומד להגיש דו"ח
למס הכנסה לשנת המס 1984 וזניתנת לו ארכה עד ה-31.10, כשאכז הוא מגיש את הדו"ח
עד ה-31 באוקטובר ובכל זאת מתברר שהוא צריך סכום כלשהו - על הסכום הזה הוא
לא משלם קנס אלא ריבית או הצמדה ובמקרה זה הוא משלם הצמדה כי שיעורה גבוה מהריבית.

א. ויינשטיין: בניח שאדם מקיים עסק כעצמאי ומשלם מקדמות
כאזרח מן השורה והכל בסדר. בסוף השנה קרה משהו
עליו הוא לא ידע מראש. הוא מגיש את הדו"ח במועד וגם כשהוא הגיש את הדו"ח במועד
הוא לא ידע שיקרה אותו דבר. מה אומרים? מאחר ואותו אדם היה בסדר ושילם את המקדמות
כפי ששלטונות המס ביקשו - על הסכום הבוסף שהוא הרוויח (וזה הדבר שהוא לא ידע מראש
שיקרה) הוא ישלם ריבית והצמדה. אני אומר שההצמדה והריבית צריכים להיות תואמים
את האינפלציה.

י. ברוך: זה בדיוק המצב.

א. ויינשטיין: אני חושב שהריבית שאתם מבקשים - למרות שיש פה
בקשה להפחתתה - לא תואמת את האינפלציה.

י. ברון:
 אתן דוגמא להמחשה. בניה שאדם מגיש את הדו"ח
 ב-31 באוקטובר וברגע האחרון היתה לו הכנסה בוספת
 גדולה. הןק, אומר שמה-1 באפריל עד ה-31 באוקטובר (פרק זמן של 8 חודשים) משלמים
 80% או/אינפלציה שהיתה. אנו יודעים שנתקופה זו מאפריל עד אוקטובר האינפלציה
 היא בסביבות 120-150 אחוז. זה בכל אופן יותר מ-80%. לכן במקרה זה לתיקון בצו
 הריבית שאנו מציעים אין השפעה על המקרה שאתה מדבר עליו.

ח. קופמן:
 יש לו השפעה אחת במקום שעיקר הרווח היה בסוף
 השנה.

י. ברון:
 אדם שהקטין את המקדמות שהוא בדרש לשלם ומתברר
 לו - בגלל עסקה שהוא עשה בסוף השנה - שהוא
 חייב יותר מס, למקרה הזה ישנו סעיף 192 שאומר שאפשר לבקש מנציב מס הכנסה
 לבטל את ההצמדה רטרואקטיבית לחצי שנה ולא לקבוס אותו, כשההתייחסות תהיה
 למצב הריאלי. זה דבר שפרסמנו ברבים ובעתוונות וגם פה בדיונים בוועדת הכספים.
 אמרנו שאדם כזה צריך לבוא אל שלטונות המס בידיים בקיות, היינו לבוא במרץ
 ולשטם את המקדמות. זה נושא שהצהרתי עליו פעמים רבות גם בוועדה.

י. שוסטק:
 אני מייצג את לשכת המסחר. ברצוני להתייחס
 בעיקר להיבטים הפיננסיים של הריבית. קודם כל,
 אני מברך על היוזמה להקטין את שיעורי הריבית. אולם למרות הכל מה שבקבע
 זהו שיעור ריבית גבוה ללא כל קנה מידה. מדובר פה על הפחתה של מ-13% לחודש
 ל-10% לחודש. במונחים אפקטיביים בעל עסק עושה את החשבון של הריבית על בסיס
 שנתי ואפקטיבית זה יוצא 213% לשנה.

י. ברון:
 החשבון הזה הוא לא נכון.

י. שוסטק:
 כל בעל עסק לוקח את הריבית החודשית שהוא בדרש
 לשלם ואז אנו מגיעים לריבית אפקטיבית כזאת.
 הריבית האפקטיבית השנתית על בסיס 10% לחודש היא 213%. אם הריבית הזאת לא מוכרת
 לצרכי מס - אתה מגיע לריבית בשיעור שנתי של 532%. ריבית בגובה כזה אפילו הבנקים
 לא גובים. אם נעשה את ההשוואה לאינפלציה - הרי מדובר על אינפלציה בסדר גודל חודשי
 של 4%, נשעה שפה מדובר על ריבית של 10% לחודש. בכל מקרה שיעור הריבית הוא
 גבוה לפי כל קנה מידה. אם בוסוף לזה את הקנסות שהזכיר מר ברון המוטלים בגין
 פיגור בתשלום מס הכנסה הרי על בסיס שנתי זה מגיע ל-1,200% ואם זה לא מוכר
 לצרכי מס הכנסה זה מגיע ללמעלה מ-2,000%. אם עורכים השוואה בין המצב הנוכחי
 אחרי התיקון לעומת מה שהיה בפברואר 1984 כשקודם לכן שיעורי הריבית היו 120%,
 הרי המצב היום הוא חמור פי כמה מבעבר.

ס. אלחנני:
 אתה אומר זאת בגלל שהאינפלציה ירדה.

י. שוסטק:
 זאת מכיוון שחוקי המס היום הם כאלה שאין סכנה
 שתהיינה שתי אלטרנטיבות או אינפלציה פלוס 4%
 או ריבית. לכן מה שאני חושב הוא שיש עכשיו בהחלט מקום להפחית יותר את שיעורי
 הריבית ולא לחכות עוד חודשיים-שלושה. יש להעמיד את הריבית על סדר גודל של 5%-6%
 לחודש, כלומר: בערך 2% מעל המוד.

היו"ר א. שפירא:
 בהציעך זאת, מר שוסטק, אתה חוטא לציבור אותו
 אתה מייצג.

י. שוסטק:
 הצעתנו היא לקבוע ריבית של 5%-6% כשעל בסיס
 שנתי זה מעבר לאינפלציה.

היו"ר א. שפירא:

אני יודע שיש לך תפישה טובה אך אם באשר את מה שאתה מציע בעשה פשע למשק. הממשלה מאשימה את הנגיד שהוא קבע לעצמו מדיניות מוניטרית והוא כבר הוריד את הריבית ל-4%. במשך כל הדיונים שהתקיימו פה אנו אומרים שהמשק מתמוטט. בכל ישיבה אני אומר זאת. למה המשק מתמוטט? אחד הגורמים לכך זו הריבית. אין מדינה אחרת משוגעת כמדינה זו. שער הדולר עומד היום ועל דולר משלמים היום ריבית של 6% לחודש. האם כך אפשר לנהל משק?

י. ברוך: מה זה שייך למסים?

היו"ר א. שפירא:

אשכול ז"ל היה אומר תמיד: תחלוב את הפרה עד כמה שאתה יכול, אך אל תשחט אותה כי לא יהיה ממה לחלוב. אני אומר שיש להבדיל בין מרק לזבובים. אתה רוצה לגבות היום מסים ולכן אתה מטיל קנסות לשם ארתעה. אתה חושש שאם לא תטיל קנסות מתאימים יהודים לא ישלמו את המסים. בסדר. אבל אינך יכול להטיל קנסות שמונח פעמים, פעם דרך הקנסות ופעם דרך הריבית.

מר ברוך, כיושב-ראש ועדת הכספים תמכתי בכל החוקים שהנאת לאישורנו ותמיכתי היתה בעיניים סגורות. למה? אני איש משק ואיני צריך שבציגי ציבור יתנו לי הסבר על המשק. מדוע תמכתי בחוקים שהנאת? כי אנשים לא היו משלמים מס. בזמנו אמר חבר-הכנסת רמון: רק בניכויים אם אתה מפסיד שבועיים - זה כבר הפסד גדול. קופת המדינה בשחקה בגלל שלא בגבו מסים כראוי. כשיש אינפלציה גבוהה - ביחא. אולם האינפלציה צבלמה, השער קבוע ואין פיחות. לחברות רבות במשק קשה להתקיים. הממשלה החליטה על תקנות שעת חירום ומאותו יום נעצר המשק. אשכול אמר תחלוב את הפרה ככל שאפשר אך אל תשחט אותה. אני אומר: יהודי לא יכול לשלם מס, תן לו אפשרות. כשהאינפלציה היתה גבוהה ואנשים החזקו את כספי המס בידיהם - נתתי יד לחוקים. אף פעם לא אמרתי מלה בגד. היום הדברים פועלים בכיוון הפוך. למשק אין כסף לשלם עבור חומרי גלם וסחורה. מנדלבוים, שבגדו יש טענות, קובע פריים של 4% ואילו הממשלה רוצה לקחת ריבית של 10% פלוס ריבית; לא אצלי. לא אתן יד לרציחת המשק. מה מפסידה הממשלה אם יהודי ישלם את המס באיחור של 30 יום? - קנסות, בבקשה. אני מאמין בשלטון. קנסות - אתה יכול להטיל, אך לא ריבית כה גבוהה. אני מאמין בממונה על הכנסות המדינה, בצייב מס הכנסה ובמנסל המכס וכשהם יראו חברה שעומדת להתמוטט הם יבטלו את הקנסות. אם תיתקלו בחברה שסתם רוצה לבצל את המצב ולהרוויח - תקנסו אותה. זו מדינה מיוחדת במינה בעולם. בחודש יולי שילמו לאנשים על פקדונות 15% והיום כשחברות מצויות בקשיים רוצים להטיל עליהן ריבית של 10% לחודש. זה 10% לדולר. זה בלתי-אפשרי ויושבים פה בציגי ציבור. לא אתן לאף שר לרצוח את המשק דרך ועדה זו. כפי שאני מכיר את חברי הוועדה אף הם לא יתנו יד לכך. לא יקרה פה דבר שבעביר חוק כזה כשהמשק הולך למות. יחוקקו חוקים והכל ימות. כשדנו בשעתו במנועי בית שמש אמרתי שהם יפסידו יותר והם הפסידו עוד 80 מליון דולר. מאידך, יש מפעלים שכבר מתים. קודם שוחטים ואחר-כך בותנים כסף.

מר ברוך, אני אומר כך: נושא הקנסות מצוי בידך. אם תראה מפעל משתולל תטיל עליו את הקנס. אבל ריבית? האם אתה יכול לקחת ריבית כה גבוהה? זה גבוה יותר מכל מה שמדינה כלשהי בעולם לוקחת.

מר שוסטק, אם אתה בא לכאן ומציע לגבות ריבית של 6% בשעה שבנק ישראל מדבר על 4%, אינך מייצג טוב את הציבור שאותו באת לייצג.

י. בכור:

לצערי הרב, אדוני, לא היית כאן. כשנתתי את ההסבר ופרטתי לפרטי פרטים במה הדברים אמורים. בסופו של דבר עם כל הטירוף שיש במערכת קשה להגיד עלי שאני רוצה לטרוף מישהו. יש לי הסבר מלא לשאלה מדוע עשינו זאת. אם חברי הוועדה רוצים שאחזור על ההסבר - אני מוכן.

א. וייצשטיין: אולי תשמע קודם את דעת החברים?

אני מבקש שתתייחס לכתוון: ריבית אפקטיבית של 550% לשנה.

ח. קרפמן:

היו"ר א. שפירא:

כשהיתה אינפלציה גבוהה - ביחא. היום הדברים השתנו מקצה לקצה. אם אתם זוכרים, אמרתי לגבי חוק שטיינברג שכשהוא ייכנס לתוקף הוא יפול, בגלל שהאינפלציה נעצרה. הכנסות המדינה גדלות לאין שיעור ולא על כך מתקיים עתה הדיון. מי יעזור למשק?

א. ויינשטיין:

אינני זוכר פעם אחת בה יכולתי לחתום על על דברי יושב-ראש הוועדה במאה אחוז כמו בפעם הזאת. היושב-ראש אמר שהוא לא ייתן לרצוח את המשק. אני מבקש שדברים אלה יודגשו שוב בפני מר ברוך, הממונה על הכנסות המדינה. הממונה רצה להגדיל את ההכנסות בקופת האוצר והן גדלו ואני רוצה לברך על כך. אני רואה בכל סעיף כיצד הוא מנסה להביא הכנסות נוספות לקופה. אולם, מאידך, אני חש במשק שאנשים לא רוצים לפתח עסקים. היושב-ראש דיבר על מפעלים קיימים. בחודשים האחרונים נפגשתי עם אנשים רבים ואני חש באי רצון לפתח עסקים. יש חששות מהריבית והקנסות של מס הכנסה. יש דברים אוטומטיים שגם פקידי מס ההכנסה לא יכולים לשנות. כשאדם מבקש להקטין מקדמות אומרים לו: אם תעשה זאת - תשלם 0.7% ביום. מחיר המיסים צריך להיגבות תוך הצמדה, כדי לשמור על ערך הכסף ומחיר הכסף נגבה לא משום שאדם אשם במשהו אלא משום שקרה משהו במשק. ועדת הכספים היתה זו שבאנקה על כך שהמס ישולם ריאלי. אמרו שאנשים מעכבים תשלומי מסים כשהם רואים שהקנסות והריבית לא מותאמים לאינפלציה. אני חושב שהוועדה צריכה להתאחד בדעה, פה אחד, שכשהאינפלציה יורדת יש להוריד את הריבית.

קנס זה עוזב וייתכן שאפשר להעלות את הקנסות, אבל הריבית היא מכשיר לשמירה על ערך המס. איך אפשר לומר היום שהמחיר הוא 4% כשמטילים מיבית כה גבוהה? אני מצדד בעמדת היושב-ראש, נעזור לגבות מסים, אך לא נעזור בפגיעה במשק.

י. ברוך:

אני רוצה לפצל את הנושא לכמה אלמנטים על-מנת שנדע על מה הדיון. הכלל הוא: הצמדה או ריבית, הגבוה שבהם. עלינו לדעת למה מתייחס הכלל הזה. אם אדם חייב כסף למס הכנסה, לרשויות מקומיות, לביטוח לאומי וכיוצא בזה - בהתאם לחוקים המפורטים בצו - אזי עליו לשלם את חובו לפי שומה שהוא קיבל או לפי דו"ח שהוא הגיש והוא משלם את החוב בהצמדה או בתוספת ריבית, הגבוה שבהם. עד עתה גם במקרה שהריבית היא 13% בכל מקרה ההצמדה היא גבוהה יותר מהריבית. אם אני מדבר על ריבית של 13% הרי בשמונת החודשים שעברו מ-1 באפריל פירוש הדבר: 104% ואם אני מדבר על ריבית של 10% במשך 8 חודשים פירוש הדבר 80%. בכל מקרה ההצמדה גבוהה מהריבית שנקבעה. כל החובות מוצמדים מדי שנה בשנה. הדבר האקטואלי היום שזה חל על מי שהגיש דו"ח לשנת 1984 וחייב בתוספת מס או מי שקיבל שומה וחייב בתוספת מס. על אלה חלה מ-1 באפריל ועד היום ההצמדה ולא הריבית. אנו אומרים: אתה משלם את הערך הריאלי של הכסף וההצמדה ל-8 חודשים גבוהה ממילא מהריבית. לכן עדיין אנו מדברים על החזרת הערך הריאלי של הכסף. כך ביטרלנו דבר אחד ולא צריך לערבנו בדברים אחרים.

מי שהגיש היום את הדו"ח וחייב כסף - הוא ישלם את היתרה הזאת רק במרץ ועדיין בשביל שנה שלמה, לפי הריבית שנקבעה, זה יגיע ל-120% בשעה שההצמדה מאפריל עד מרץ תהיה 150%. במקרה זה הוא ישלם את החוב צמוד ולא את החוב פלוס הריבית. במקרה הזה שיעור הריבית שאבו גוברים אין לו כל השפעה.

עכשיו אתייחס למקרה אחר. אדם חייב כסף לשלטונות מס ערך מוסף. לפי החוק עליו לשלם את הכסף ב-15 לחודש. אם הוא משלם את הכסף לאחר מכן הוא משלם היום ריבית אפקטיבית של 13%. הריבית בחוקי המס היא ריבית פלט ולא ריבית דה-ריבית, אבל היא הופכת כלכלית להיות ריבית דה-ריבית. אם אני חייב כסף לשלטונות מס ערך מוסף ואני צריך להעביר את הכסף עד ה-15 בחודש, אך אני מעביר את הכסף באיחור של חודש, העלות היא 10% וריבית דה-ריבית היא 215% והואיל והריבית היא לא הוצאה מוכרת זה 500%. אם אני משלם את הכסף באיחור של שבוע בלבד אני משלם ריבית של 2.5% ובריבית דה-ריבית זה יקר מאד. הפונקציה של הריבית דה-ריבית היא פונקציה כלכלית. בבנקים ובמקומות אחרים זה ריבית דה-ריבית, במס הכנסה אין ריבית דה-ריבית. ככל שמדובר בתקופה קצרה יותר הריבית האפקטיבית גבוהה יותר. לגבי מס ערך מוסף - אנו אומרים אם אתה חייב לשלם מע"מ שם זה אפקטיבית, אם אתה חייב לשלם מס שבח - שם זה אפקטיבי.

אנו אומרים כך: הריבית הנגבית בבנקים היא הקובעת ולא הפריים. אף אחד לא יכול לקבל היום הלוואה צמודה למדד ואף אחד לא יכול לקבל הלוואה בפריים של 4%, כי נפועל על אשראי משלמים 7.5% או 7%, כשבחריגה הריבית היא 12.5%. ה-10% שקבענו מצויים באיזה שהוא מקום באמצע. הגורם של הכרה בריבית כהוצאה או לא - הוא גורם, אין ספק, אבל כשאדם צריך לעשות חשבון אם ללכת לבנק ולקחת כסף בחריגה או לשלם לשלטונות המס את המסים, יש לאיש העסקים עדיפות לקבל את האשראי מהמסים כי הוא לא צריך לתת לשלטונות המס בטחונות, משום שבקש פלו הוא לא צריך להוציא את הכסף, בו בזמן שכשהוא הולך לקחת כסף מהבנק הוא צריך לשלם ריבית גבוהה. התמריץ שלא לשלם את המסים במועד, כשהריבית במוכה יותר מזו הנגבית בבנק, נשאר תמריץ חזק. כשמעסיק מנכה מס מעובדים ולא מעביר זאת למס הכנסה - עליו לדעת שהוא ישלם ריבית. אם לא נקבע ריבית אפקטיבית התוצאה תהיה שלא בגבה את המסים שמוטל עלינו לגבותם ואני לא מדבר על מסים שאין לאדם כסף לשלם אותם. זו נקודה חשובה שלא נתתם עליה את הדעת. יש להבדיל בין מסים שאדם חייב ואין לו את הכסף בקש-פלו לבין כסף שהוא בכלל לא כספו, כמו מס ערך מוסף. כספי מס ערך מוסף אינם כספיו, הוא גבה אותם כדי להעבירם לקופת המדינה. גם הניכויים שאדם מנכה דרך שכר - אינם כספיו. אי-העברה של כספים אלה היא אפילו עבירה פלילית לפי החוק. אבל מי שחייב מסים על ההכנסה שלו - ואין לו את הכסף בקש פלו - עליו זה לא חל בכלל, עליו חלה ההצמדה שהיא עדיין גבוהה בהרבה מהריבית.

אמרנו שאנו ערים לכך שככל שהריבית במשק יורדת כך עלינו לרדת בריבית שאנו קובעים. הדבר גם כתוב בפניה אל יושב-ראש הוועדה. בשקול את האפשרות לבוא ולעדכן את הריבית על-מנת להיות צודקים יותר עם הציבור ומבלי לסכן את גביית המס שעלולה לגרום להזרמה שאת תוצאותיה אתם יודעים. אדם שחייב כסף לא לו, כדוגמת מס ערך מוסף - עליו להעביר את הכסף ומי שלא מעביר נגדו ישנה השוט של הריבית.

במה שבוגע לקבצות - הריבית היא 1.5% לשבוע. רק לאחר שנתקבלה דרישה הקבס מתחיל לרוץ. אשר למקדמות - אנו אומרים לאדם אל תשלם מעל ליכולתך, אם אתה מאמין שהרווחת פחות. אל תשלם יותר. היושב-ראש בעצמו אמר שקבצות הם עניין אחר.

אם נוריד עכשיו את הריבית ל-3%-4%-5% - הבה נשכח שנוכל לגבות ניכויים מהשכר או את מס הערך מוסף, בלי משפטים פליליים. אין מקומות בבתי הסוהר, אין לבו פרקליטים, בתי המשפטי עמוסים והתוצאה היא ברורה וחד-משמעית.

אם ועדת הכספים לא תאשר את ההפחתה של הריבית - התוצאה תהיה שבמשיך לחיות בריבית של 13%. צריך לתת קרדיט לאינטליגנציה שלי. ועדת הכספים הביעה עמדתה ומה שאני צריך לעשות זה ללכת לאוצר ולהעביר את טענותיכם לשר ולממשלה. אתם גם יכולים להגיש הצעות לסדר בנושא או לפעול ישירות בהצעות חוק. פה יש בעיה טכנית חשובה מאההיועצת המשפטית שלנו אמרה שהיום ה-29 לחודש ואנו צריכים להיות ערוכים לעשות את ההפחתה, במחשבים.

א. דמביץ:

אל תתחייב.

י. ברוך:

אני רוצה להתחייב. אני מעוניין להוריד את הריבית ואני מבקש את רשותכם לכך וללא רשותכם אין לי רשות לעשות זאת. אם ועדת הכספים משוכנעת שצריך להוריד את הריבית עוד יותר, אפשר להביא זאת לדיון. אך יש לאפשר לנו שלפחות בחודש נובמבר לא נהיה עם ריבית של 13% אלא עם ריבית של 10%. אם תחליטו, לדוגמא, שצריך להוריד את הריבית ל-4% זה יחול מה-1 בדצמבר ולא מה-1 בנובמבר, כי מזינים את המחשב בהתאם. אני בסך הכל מבקש לאפשר לי להוריד את הריבית ולא לעצור בעדנו את ההורדה. יחד עם זאת בהחלט אפשרי לפנות לממשלה ולבקש הורדה נוספת ונוריד עוד פעם. אפשר להוריד יותר מה-1 בדצמבר, אך בגלל זה ש-10% זו ריבית גבוהה אין פירוש הדבר שצריך להשאיר את המצב היום בריבית גבוהה יותר של 13%. בואו נקבע שמה-1 בנובמבר הריבית תהיה 10% ואחר-כך נוריד יותר.

י. ארידור:

בבקשה שלפנינו מדובר על 120%. לפי דברך אני מניין שאתה מדבר על 10% לחודש.

י. ברוך:

כך קובע החוק.

י. ארידור:

יוצא איפה שזה 10% פלט לחודש.

היו"ר א. שפירא:

מר ברוך, יש בינינו יחסים בלתי-רגילים ואף פעם לא ביזיתי עובד מדינה או חבר-כנסת. אני רוצה לומר לך שהיום המצב הוא אחר. כשהמדינה היתה גוססת והמשק הרוויח מכך כסף - לא היתה הצעה שהובאה לכאן אשר בדחתה. אני יודע שבגלל זה היו כאלה שחשבו פה לא פעם כדצד אני חושב כך או אחרת. כל אחד רצה להגן על האינטרס שלו ולא על האינטרס הכללי של המשק.

י. ארידור:

לא כל אחד.

היו"ר א. שפירא:

אני הרי לא אומר מי ומי. המדינה גססה, היתה אינפלציה של 25% לחודש וכל אגודה שלא נגבתה במועד היתה שווה הרבה פחות לאחר מכן. לכן לא היה דבר שנאת עמו לכאן ולא אישרתי אותו.

י. ארידור:

אני מסכים, פרט לאופטימיות לגבי התכנית.

היו"ר א. שפירא:

מה אני בא ואומר? - צריך להוריד את הצביעות. בכל הזדמנות טוענים נציגי לשכות המסחר והתעשייה שבנק ישראל שוחט את המשק והממשלה מקבלת זאת. בנק ישראל הוריד עכשיו את הריבית ל-4%. גם אם משהו יצחק כל השנה וימצוץ את הדם כל השנה, אך כשהוא יחזור מהעבודה ויקבל התקף לב - אתחשב בו. מדברים פה על ממוצע. משק לא עובד על ממוצע. הממשלה יכולה לעבוד על ממוצע. השר בחמקין העיר אתמול לחבר-הכנסת עלי הערה ואמר לו: אם מצד אחד תהיה חנות מכולת שבעליה יפשוט רגל והשני יתעשר האם העשיר ייתן מכספו לפושת הרגל? - לכן משק לא עובד על ממוצע. תמכתי בכל דבר כשהמשק היה חי והמדינה גססה. עכשיו המשק גוסס והמדינה התחילה לחיות ואני מודיע שאני לא אתן יד לכך שהמשק יגסס. אם, מר ברוך, היית משמש היום כרואה חשבון עצמאי היית חש היטב בדברים. כשלקוח חייב לבנק 2 מליון דולר אונסם הלקוח לא ישלם - היום הבנק לא ימהר בפעולה להפוך אותו לפושט רגל כי אז הוא לא יקבל את חובו חזרה אלא יפסיד את כל הכסף.

למשק יש בעיקר הלוואות אותן הוא לקח, לא הון עצמי. בתקופה של 3 חודשים אדם שהיה חייב 2 מליון דולר יהיה חייב 3 מליון דולר בגלל שהוא שילם 15% לחודש ריבית ריאלית. כשקיבלו את חוק שטיינברג אמרתי שברגע שהאינפלציה תרד לא תהא לחוק זכות קיום. במינהל הכנסות המדינה כל כסף שקיבלו באיחור בתקופת האינפלציה היה נכנס לבור בלי תחתית והשחיקה של הכסף היתה רצינית. עכשיו האינפלציה נעצרה והכנסות המדינה גדלו.

אין פה ענין של התפשרות על 8%. כשמישהו גוסס ונותנים לו כדור לדחיית המוות הוא ימות מחר או מחרתיים. פה אין בעיה של התפשרות. לממשלה הזאת אין שכל אולי להבין מה זה משק ואני אעצור אותה. אעשה הכל כדי לא לגרום לכך שהמשק ימות.

מ. ברון:

אתה מדבר על הריבית במשק. לא התייחסת לדברים של מר ברון.

היו"ר א. שפירא:

מה-1 ביולי יש הסדר בין מס הכנסה לבין מס ערך מוסף. חבר-הכנסת ארידור אינך בעל עסק. אני בעל עסק ואני מכיר את הדברים בשטח.

י. ארידור:

אני הרי התרעתי כל הזמן כנגד הריבית.

היו"ר א. שפירא:

כשהיתה עסקת החבילה הראשונה היה גידול בהכנסות המדינה וזה היה משהו נפלא. תעשיין או סוחר שחי היטב עד יולי מפסיד עכשיו כ-40% במכירות, כי הביקוש בשוק המקומי קטן. כתוצאה מכך יש לאותו אדם מלאי וזאת לא משום שהמלאי גדל אלא משום שהוא לא ידע שממשלת ישראל תתקין ב-1 ביולי תקנות כאלה. חברה אינה דומה לחנות מכולת. חברה עובדת על תקציב שנתי. כשיש עצירה במכירות או האטה במכירות יש לדבר השפעה.

מר מדינה דיבר על ריבית של 4%. הרי הבנקים לוקחים 7% ויותר. אדם שלא הצליח למכור סחורה הפסיד מחצית מכספו, כי המלאי לא קטן והריבית שנגבתה ממנו עבור הלוואות היתה גבוהה. מאפריל עד אוקטובר היתה אינפלציה, צריך להיות מציאותיים. צריך להציל את אותם סוחרים ותעשיינים. אני מבין לו המדינה היתה אומרת שמאפריל עד יולי יש חשבון אחד ומיולי חשבון אחר.

י. ברון:

זה מה שאני אומר.

היו"ר א. שפירא:

אתה בא היום ומבקש מיהודי שחייב למכור את הסחורה שלו כדי לשלם לך כסף, לשלם ריבית. אדם שהגיש את המאזן שלו הולך למכור את המלאי אפילו במחירי הפסד ובלבד שהוא לא ישלם את הקנסות והריבית האלה. אותו אדם מוכר את המלאי גם באשראי של 90 יום ואתה על מע"מ תיקח ממנו 10% לחודש פלוס קנסות. הוא רוצה לשלם את הקנס אבל אין לו מנין לקחת כסף.

י. כהן:

אדוני היושב-ראש, האם בכוונתך לערוך היום הצבעה בנושא?

היו"ר א. שפירא:

במצב הזה מצידי שיגבו 80% ריבית.

י. ברון:

אפשר לאשר זאת לחודש אחד.

היו"ר א. שפירא:

לחודש אחד אני מסכים. אני מכיר את מצבם של מפעלים ותעשיינים. יש היום מצב שיהודים לא יכולים לשלם, כפי שהיה לפני הרבה שנים. לפני הרבה שנים בהתאחדות התעשיינים היה סדר אחד ובלשכת המסחר היה סדר אחר. ברגע שאין אינפלציה ושער הדולר עומד האוצר לא יכול להטיל את מה שהוא הטיל בתקופת האינפלציה. הטילו את מס היסוף, את ההיטל על הרכוש וכיוצא בזה בעת שעם ישראל היה באופוריה. כל זה נשאר והצרות נמשכות.

י. כהן:

תצביע שהחוק יאושר לחודש.

היו"ר א. שפירא:

רבותי, המשק מתפרק לגמרי. אחר-כך תקום ועדת חקירה ויזמינו אותי כיושב-ראש ועדת הכספים. אם יקרה כדבר הזה אוכל לומר: קחו את הפרוטוקולים של הישיבות ותבדקו. במה שקשור למשק, רבותי, לא יעבור שום דבר שנותן את הבעיטה האחרונה למשק.

ח. קופמן:

משום מה בכל נושא הקנסות דילגנו על הריבית הלא מוכרת לצרכי מס. זו הלא ריבית אדירה. אם מר ברון יבוא אלינו בעוד חודש נבקש לבדוק את הנושא הזה.

למה נאשר עתה 10%? מדוע שלא נאמר 10% ומטה? לאחר שמר ברון שמע את דברי החברים ואם בחודש הבא יחליטו על ריבית נמוכה יותר לא יהיה צורך - אם נאמר 10% ומטה - לחזור ולבקש אישור לכך.

י. ארידור:

אם היושב-ראש מציע 10% - -

היו"ר א. שפירא:

לא הצעתי 10%.

י. ארידור:

אם היושב-ראש מציע 10% לחודש אחד -

היו"ר א. שפירא:

לא אני הצעתי זאת. הציע זאת הממונה על התקציב.

י. ארידור:

נניח שתתקבל הצעה זו לחודש. מה יקרה בתום החודש? אם בתוך חודש התוצאה תהיה ששיעור הריבית יהיה אפס, מר ברון מוכרח לבוא לוועדה ולבקש אישור ואז או שהוועדה תאשר זאת או לא. אולם אם ה-10% זה אמנם לחודש ימים, כשבתקנה עצמה העניין לא יהיה מוגבל וכשמר ברון יבוא אלינו לאחר חודש ימים ולא תהיה הסכמה להצעה שהוא יציע, יישאר העניין בתקפו. התוצאה תהיה שה-10% ייגבו דרך קבע. השאלה איך מונעים זאת. בעצם מבחינה משפטית אין הבדל בין מה שמר ברון הציע במקור לבין מה שאומר היושב-ראש. אפשר למנוע זאת אם כותבים מראש בתקנה שתוקף תקנה זו פג ב-30 בנובמבר.

י. שוסטק:

יש לאקונה.

י. ארידור:

אין כל לאקונה. זה לא חוזר ל-1568 לחודש כי אנו מבטלים זאת. זו הדרך היחידה באמצעותה יכולה ועדת הכספים לחוות את דעתה.

י. ארידור:

וזו הדרך היחידה שאני לא מקבל.

י. ארידור:

היות ומר ברון אמר שהוא לא מקבל את מה שהצעתי פירוש הדבר שהוא עומד או על ריבית של 1568 או על ריבית של 120%.

י. ברון:

יש דרך שלישית.

א. ויינשטיין:

לפי הערכתי אם נקבל את ההצעה שה-10% האלה הם לחודש ימים בלבד - בכך נאלץ את הממשלה לחזור אלינו.

מ. בר-און:

רבותי, יש לנו נסיון בעבודה עם מר ברון. במשך שנה שלמה לא היה דבר שמר ברון הבטיח ולא קיים.

י. ארידור:

הוא יכול לתת הבטחה לוועדה שהוא יבוא אליה בעוד חודש ימים, אך אם הוועדה לא תקבל את עמדת המשרד בנושא - תישאר בתוקף ריבית של 120%.

מ. בר-און:

אדוני היושב-ראש, לא הסכמתי לחלק מהדברים שאמרת. אני רוצה להציע לך לקיים דיון בנושא הריבית. אתה מתייחס לנושא הריבית ומצב המשק וזה ודאי לא נושא שצריך לדון בו כשמחצית מהחברים לא נמצאים כאן עתה.

היו"ר א. שפירא:

לא משנה גודל ההרכב, הדיון בוועדה הוא דיון בכל הרכב.

מ. בר-און:

אני מציע לך, אדוני היושב-ראש, לקיים את הדיון בנושא בצורה מכובדת ורצינית. זה נושא חשוב ויש עליו הרבה תשובות. חלק מהדברים שאמרת נכונים ולגבי חלק אחר של הדברים שלך יש גם צדדים אחרים של המטבע. העלית נושא שכואב לך לגבי נקודה שבה כרגע, לפי דעתי, תהא זו שגיאה אם לא נאשר את הבקשה. מר ברון הציע לאשר את הבקשה ואת הדיון לגבי החודשים הבאים נקיים פה.

י. ארידור:

לא, אתה טועה.

היו"ר א. שפירא:

האם אתה יכול לתאר לך מצב שאנשים יברחו לאוסטרליה ולכל מיני מקומות?

מ. בר-און:

אני חושב, אדוני היושב-ראש, שאתה מפריז וזורע פאניקה.

פ. גרופר:

כל יום מתקיימים פה דיונים רציניים, והוועדה במליאתה - -

היו"ר א. שפירא:

בוועדת הכספים יש 26 חברים. אף פעם לא כולם באים בהרכב מלא.

פ. גרופר:

כל נושא שנדון כאן בוועדה הוא נושא מכובד ורציני. יש נושאים שאני נוטל חלק בדיונים בהם ויש נושאים שלא. זאת אני אומר כתגובה לדבריו של חבר-הכנסת בר-און. היושב-ראש העלה יום נושא חשוב ביותר והיום זהו נושא בוער. אתמול קיימנו דיון של שלוש וחצי שעות ביחד עם שני שרים. אני מודיע לכם שבמשך כל השנים גזרו גזירות על החקלאות והיום אנו הולכים ומבקשים נדבות. כשאמרת: אל תעשו זאת ואל תעשו זאת כי החקלאות לא יכולה לשלם, הרי היום אני בא ומבקש תחזירו. אותו דבר אמור לגבי התעשייה. מתקיימים דיונים קדחתניים באוצר בענין כמה מאות מליוני דולרים שצריך להזרים מהר למשק כי הוא עומד ליפול. היושב-ראש אמר שתמיד כשבאו נציגי האוצר עם הגזירות - אישרנו. היום הגענו למצב מסויים. ביום חמישי יהיה היושב-ראש ביחד אתי בפגישה אצל שר האוצר. אנו הולכים לבקש 150 מליון דולר כדי להציל את מה שמתמוטט בחוץ. בצדק נאמרו הדברים גם לגבי התעשייה.

זכותו של הממונה לא לקבל את ההצעה שהוצעה, אולם אנו צריכים להגן על עצמנו, כוועדה.

מ. בר-און:

האם אתה רוצה שיפסיקו לשלם מסים?

פ. גרופר:

כל דבר שמר ברון מביא לכאן זו ההתחלה. הרי באיזה מקום אנו צריכים להתייחס לדברים. אנו לא רוצים להיות חותמת גומי. היושב-ראש התייחס למצב המשק ובהקשר הזה יש לו תמיכה די גדולה מצד החברים. הוא אמר שמפעלים וחברות יעמדו פה בתור. אני מציע לא להצביע היום - ואני בעד ההצעה של חבר-הכנסת ארידור - כדי להבטיח שאכן יבואו אלינו טוב. הממונה יכול להתייעץ בינתיים עם שר האוצר. אם נצביע היום לפי הצעת האוצר אין כל דבר שמבטיח שבעוד חודש יחולו שינויים.

י. כהן:

יש לראות את הדברים בפרופורציה המתאימה. היום בא אלינו הממונה עם הצעה שיש בה נסיון להפחתת הריבית. על דעת החברים ההפחתה לא מספקת וצריך להוריד עוד את שיעורי הריבית כי אנשים לא יוכלו לשלם את המסים, גם לא את מס הערך המוסף, למרות שמדובר בתשלום שחייבים לשלם. הממונה אמר בראשית דבריו שהוא חש כי הריבית גבוהה והוא חייב לבוא לכאן שוב. אני בדעה שטוב נעשה אם נאשר עתה את הבקשה לחודש והממונה יתחייב לשוב אלינו -

י. ארידור:

הוא לא מסכים לאשר את הבקשה לחודש.

י. כהן:

נאשר את הבקשה לחודש הוממונה יתחייב לבוא אלינו בעוד חודש. אם לא נאשר את הבקשה נגרום עוול לאלה שיצטרכו לשלם את הריבית, כי אז הם יצטרכו לשלם 13% במקום 10% כמוצע. דבר שני, דעת רוב חברי הוועדה היא שצריך להפחית את הריבית. הממונה התחייב לבוא אלינו. נוריד עתה את הריבית ל-10% ואני מניח שהממונה יבוא אלינו בתום החודש עם הצעה אחרת.

היו"ר א. שפירא:

חבר-הכנסת רמון, לא היית כאן כשאמרתי את דברי ואני רוצה שתדע מה אמרתי. שמעתי נאומים רבים שלך בנושא הריבית, נושא שהורג את המשק. שאלנו היום למה לא מורידים את הריבית יותר והממשלה מטילה את האחריות על כתפי בנק ישראל. בנק ישראל לוקח היום פריים של 4% והבנקים לוקחים 6%-7%. היה מצב שהמדינה גססה והמשק פרח והיום הגלגל התהפך. המדינה קמה לתחיה והמשק גוסס. חבר-הכנסת רמון, אני זוכר את הנאומים שלך על כך שאם היו מאחרים 30 יום בגביה, הכסף היה מאבד הרבה מערכו.

ח. רמון:

קרא את מה שאמר יורם גבאי. דובר על 1.1 מיליארד דולר.

היו"ר א. שפירא:

אמרתי שהמגמה התהפכה. האינפלציה ירדה והכנסות המדינה גדלו. בא היום הממונה על הכנסות המדינה ומציע ריבית של 10% במקום 13% ו-5% קנס.

י. ברון:

זאת לא הצעתי.

היו"ר א. שפירא:

הממשלה אומרת דברים על בנק ישראל בקשר לריבית והנה היום באה הממשלה ומציעה ריבית כזאת. אמרתי שאפשר להטיל קנסות גבוהים לגבי מי שלא משלם וגם אמרתי שכשתראו שחברה פושטת רגל תבואו לקראתה בנושא הקנסות.

הוצע שנאשר את הבקשה לחודש וחבר-הכנסת ארידור הסביר שיש בעיה ואף הציע הצעה. אילו היינו מאשרים את הבקשה לחודש ובכך היה נגמר העניין - ניחא, כי היתה זו מעין סנקציה, אך היות ובתקנות לא מדובר על חודש אלא על שנה, אין כל טעם לדבר על חודש כי אין לכך תוקף. הממשלה תעמוד על כך שתיגבה ריבית של 10% ודבר לא עשינו. יש שתי אפשרויות: או לתקן את התקנות ולומר שתחולתן לחודש ואז יש אפשרות לסנקציה, או שנצביע כפי שנתבקשנו ואז לא נשלה אנשים כי זה לא לחודש. באפשרות השניה גם אין כל סנקציה. מר ברון הבטיח לשוב אלינו בעוד חודש, אך מה יקרה אם ועדת השרים לענייני כלכלה לא תקבל את דעתנו? ישנה האפשרות להצביע עם הגבלה לחודש.

י. ארידור:

משפטית זה אפשרי.

היו"ר א. שפירא:

אם נאמר שאנו מצביעים על תחולה לחודש מבלי שהדבר ייאמר בתקנות, נעשה צחוק מהנושא.

י. ברון:

נימקתי מדוע אני חושב ש-10% זה השיעור הנכון ויכול להיות שבעוד חודשיים השיעור צריך להיות יותר נמוך. את מס ערך מוסף הסוחרים גובים מיד -

א. דמביץ:

מס ערך מוסף לא מוזכר בסעיפים האלה.

י. ברון:

אני מודה ומתוודה שלא בדקתי בעיון רב את החוקים המצורפים. יש לנו בעיה עם מס ערך מוסף ועם מסים עקיפים. כשחוקק חוק מס ערך מוסף בשנת 1976, לפי המלצות ועדת בן-שחר בכל חוקי המסים ההכנסה מהצמדה שמקבלים, חוב של החזר מס שמקבלים וההוצאה של הריבית היו מוכרים כהוצאה מוכרת, וכך הדבר היה גם לגבי מס ערך מוסף. בשנת 1981 שונו חוקי מס הכנסה וחוקים אחרים שהביאו לכך שריבית והצמדה לא מוכרים כהוצאה מוכרת. בהצעת התיקון לגבי מס ערך מוסף שעברה את ועדת השרים לענייני כלכלה הצענו שגם לגבי מע"מ הריבית וההצמדה לא יהיו מוכרים לצרכי מס, כשם שהדבר מקובל לגבי חוקים אחרים. בינתיים ההצעה לא עברה בכנסת והריבית וההצמדה בענין מע"מ מוכרים עדיין כהוצאה מוכרת. אותו דבר לגבי מס קניה. לגבי מס שבח ומס הכנסה - הריבית וההצמדה לא מוכרים כהוצאה מוכרת. כשאמרתי את מה שאמרתי לגבי מס ערך מוסף אמרתי זאת תוך תקווה שענין הריבית וההצמדה לא יוכרו כהוצאה מוכרת גם כשמדובר במס ערך מוסף. אנו מוכרחים לתקן את הבקשה כדי שהיא תחול גם על המסים העקיפים.

מה שאנו אומרים הוא זה: קודם כל צריך להקטין את הריבית מ-13% ל-10% לגבי כל חוקי המיסים. אין ספק שיש להחיל את הענין גם על חוקי מס ערך מוסף, מה גם ששם הריבית וההצמדה הם עדיין נחשבים כהוצאה מוכרת דבר שמהווה תמריץ שלא לשלם את המסים במועד. הסברתי שם מס ערך מוסף ומסים עקיפים אחרים כמו ניכויים משכר הם כסף שלא שייך לעוסק אלא למדינה. לפי דעתי, הבקשה מוצדקת, אך שמעתי את התרעומת של החברים המבקשים עיון נוסף בנושא. אין לי אפשרות להביא תקנה לחודש ימים, כפי שהעירה באזני היועצת המשפטית, משום שאז אגרום לכך שבעוד חודש הריבית תהיה אפס. אני חשבתי שבעוד חודש המצב יחזור לקדמותו, היינו לריבית של 15% וגם זה דבר שאיני רוצה בו כי זו ריבית גבוהה.

אני מציע שוועדת הכספים תאשר את הבקשה כמות שהיא עם הבעת הדרישה התקיפה והתרעומת שצריכה להיות הפחתה ניכרת בשיעורי הריבית וכי הנושא מחייב דיון. אני מתחייב להביא את הנושא בפני שר האוצר ואתן לכם תשובה אם השר מוכן להוריד ב-1 בדצמבר שוב את הריבית. זו אפשרות אחת. אפשרות שניה - אולי השר לא יהיה מוכן להתחייב להוריד שוב את הריבית בעוד חודש אלא להמתין חודשיים-שלושה ואם כך, אני חושב שפתוחה בפניכם הדרך לפנות אל הממשלה או אל ועדת שרים לענייני כלכלה ולא לפנות אותם לבוא עם תיקון. אם רצונכם לנהוג בצעד הפגנתי ולא לאשר את הבקשה פירוש הדבר שתישאר ריבית של 13%.

הוועדה יכולה לקיים דיון עם שר האוצר והוא יזמן אותי וגורמים אחרים. אם ישתכנעו שצריך להשאיר את ה-10% הם יישארו. בגלל זה שלא מקטינים מספיק את הריבית אין פירוש הדבר שצריך להרע את המצב ולא לאשר את הבקשה.

ח. רמון:

אני בהחלט בעד הורדת שיעורי הריבית במשק. אני מבדיל בענין הזה. אני מבין שפה מדובר בכסף ששייך לקופת המדינה ומישהו אוחז בו ואם הוא לא מעביר את הכסף בזמן הוא אוחז בו שלא כדין.

י. ברון:

לגבי מע"מ זה נכון.

ח. רמון:

זה נכון גם בקשר לניכויי מס של המעביד מהעובד. במשך שנתיים היו שיעורי ריבית מגוחכים, האינפלציה הרקיעה שחקים והיו פיגורים גבוהים בתשלומי המס.

ח. קופמן:

אולי בזכות זה המשק קיים.

ח. רמון:

אולי בזכות זה המדד הרקיע לשחקים. אולי בזכות זה עבר כסף, שלא כדין, מהאחד לשני. אולי בזכות זה למדינה לא היה גרוש ולאחרים היה כסף רב. יש לי עוד כמה "אולי". הרי מדובר פה בכסף שאדם מחזיק שלא כדין וזה נכון גם היום כשיש אינפלציה של 3%-4%. אני חושב שהאוצר צריך לעשות היטב את החשבון, אי-אפשר לשחק עם הענין. צו הריבית עובד פעם לרעת הנישום ופעם לטובתו. צריך להיות דבר קבוע ויציב במשק. משלמים ריבית לפי מה שמקובל בבנקים שאם לא כן יהיה לאדם מקור אשראי נוסף ואנו הרי לא רוצים ליצור מקורות אשראי נוספים.

היו"ר א. שפירא:

אתה עוד תבקש שיתנו אשראים כי המשק יתמוטט.

י. ברון:

השאלה אם זה צריך להיות באמצעות מכשיר המס או באמצעות התקציב.

ח. רמון:

באופן פילוסופי אני מתנגד לעבודה דרך מכשיר המס. זה הדבר הכי גרוע, כי לא יודעים מי מקבל מה. כשאני נותן כסף לחקלאות אני יודע למי אני נותן. אי-אפשר לתת פטור לכולם כשאז ייהנו מכך גם העשיר וגם העני. לא צריך לעזור דרך האמצעי הזה. אפשר לקיים דיון בנושא.

ח. רמון:

מי שיש לו קשרים והשפעה יקבל ומי שלא - לא.

ח. רמון:

אני חושב שכדי שלא יקרה מה שקרה היום עליכם לבוא עם צו קבוע ונוסחה קבועה. צריך לשבת עם בנק ישראל ולבדוק. אני אומר ש-10% זה הרבה.

י. ברון:

לגבי מס הכנסה זה לא 10%; שם זה לפי האינפלציה.

ה. רמון:

לא להעביר ניכויים זו הרי עבירה פלילית. אני חושב שכשלב הזה אין מנוס אלא לאשר את הבקשה. 10% זה רע ו-7% זה פחות רע, אך 13% זה רע מאד. יילך מר ברון לשר האוצר ויאמר במה דברים אמורים. יש אנשים שגם ה-3% חשובים להם והם יבואו לוועדה ויאמרו לה: מה אתם עושים? רוצים להוריד ל-10% ואתם מנעתם זאת. צריך לקבל את ההבטחה של מר ברון שהוא יבוא אלינו בעוד חודש וייתן לנו תשובה.

י. ברון:

בעוד שבוע, ביום שני.

ח. רמון:

אם מר ברון יבוא ויאמר ששר האוצר לא מסכים להפחתה נוספת, יכולים חברי הכנסת להתלכד ונגיש הצעת חוק. אנו יכולים לגייס רוב ולכפות את הדברים בחוק. כך צריך לעשות אם שר האוצר ימשיך להתעקש. לא יכול להיות שאדם אחד יקבע.

י. ברון:

הוא תמיד קובע עם ראש הממשלה.

ח. רמון:

בואו נאשר זאת, שאם לא כן נפגע באנשים. נמליץ בפני שר האוצר להפחית. אין דרך אחרת.

ח. קופמן:

אולי גם ההמלצה שלי תילקח בחשבון, שמר ברון ידבר עם שר האוצר היום על כך שייאמר: "10% ומטה"?

היו"ר א. שפירא:

אני לא רוצה לעשות דברים "חפ", אני מכיר את המשק. מר ברון, אתה אומר שתוך חודש ימים תבוא עם הצעה.

י. ברון:

אדווה לכם בשבוע הבא.

היו"ר א. שפירא:

תודיע לשר האוצר על עמדתנו. אם הדבר הזה לא תוקן נעצור כל דבר שיבוא אלינו, אם זה על דעת חברי הוועדה.

מ. בד-און:

זה לא על דעתי.

ח. רמון:

אתה יושב-ראש, אתה יכול לעצור כל דבר. את ענין משרד החינוך והתרבות אתה עוצר גם בלעדנו.

א. דמביץ:

כמובן, מורי ורבותי, שההתניה של אישור זו סוגיה ידועה ואיני רוצה להאריך בה. מי שזוכר פרשיות אחרות ודאי יודע כמה מדובר. מה שאפשר לעשות בהקשר הזה תלוי בהסכמתו של שר האוצר. נאמר שאנו מאשרים את הצו לא כתיקון אלא כהוראת שעה לחודש אחד. אם אתה רוצה - מוטב כך, אם לאו - אין זה אישור. כעבור חודש חוזר המצב למה שהיה קודם, היינו ל-1568. אפשר לעשות זאת כהוראת שעה.

ח. רמון:

לזה אני מסכים.

י. ברון:

אני מוכן רק אם אני מקבל חוות דעת משפטית בכתב.

אם משפטית זה המצב וכעבור חודש יחזור המצב הקודם לתוקף, בסדר. אני מסכים כפוף לכך שיש כיסוי משפטי לדבר.

היו"ר א. שפירא:

מי בעד ההצעה להעביר זאת כהוראת שעה לחודש נובמבר?

ה צ ב ע ה

בעד - רוב

נגד - אין

אושר כהוראת שעה לחודש נובמבר.

י. ברון:

זאת על כל המיסים העקיפים.

היו"ר א. שפירא:

בסדר.

א. דמביץ:

תשלחו זאת בכתב. מר ברון ביקש שהוועדה תאשר את הבקשה גם לגבי המיסים העקיפים ובלבד שתינתן ההודעה בכתב.

ח. רמון:

לגבי מסים עקיפים אין פניה ולכן אי-אפשר לעשות זאת. אי-אפשר להציג בעל-פה פניה.

היו"ר א. שפירא:

אנו עוברים לנושא הבא בסדר היום:

ה. תקנת היטל על שירותים מיובאים (הוראת שעה) (פטור לשירותי יצוא) (תיקון)

מי בעד?

ה צ ב ע ה

בעד - רוב
נגד - אין
אושר

היו"ר א. שפירא:

אנו עוברים לנושא הבא בסדר היום:

ו. צו מלווה קצר מועד (הגדלת סכום המלוות)

מי בעד?

ה צ ב ע ה

בעד - רוב
נגד - אושר
אושר

היו"ר א. שפירא:

תודה רבה. הישיבה נעולה.

(הישיבה ננעלה בשעה 14:10)